JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1861. Zaturdag, 26 Januarij. N°. 8.

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasaruan* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co. en A. A. RUZETTE; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD; te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia*.................. f 12,50.
» » » » *Java*.................. » 15,—.
» » » » *Buitenbezittingen*.......... » 17,50.
» » » » *Nederland*.............. » 22,50.
De betaling geschiedt vooruit.—Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande

Bij deze Courant behooren twee BIJVOEGSELS.

Bij het perse gaan van dit No. was juist de Post van de Oost aangekomen.

ADVERTENTIEN.

Gehuwd:

W. L. ROGGE
en
J. S. KNOPS.

SAMARANG, 14 Januarij. (220)

Getrouwd:

W. R. H. TERGAU,
met
L. IJLSTRA.

SOERABAIJA, 12 Januarij 1861.
Eenige kennisgave. (222)

Heden overleed het kindje ons den 13 December jl. geschonken

M. J. SCHRAM,
L. C. SCHRAM,
geb. *van der Burcht van Lichtenbergh.*

MACASSAR 9 *Januarij* 1861. (246)

Op den 13 December, overleed alhier in den ouderdom van 75 jaren, de WelEd. Gestr. Heer *Pieter de Bruijn*, geliefde Echtgenoot van

BATAVIA, 23 Januarij 1861. J. E. DE BRUIJN,
(224) *Ihnken.*

Op de Vendutie

Maandag 28 Januarij, zullen door **Willem de Jong** worden verkocht:

Eenige nieuwe dubbelloops

Engelsche Jagtgeweren,

waarbij met Bajonet, ver dragend en van uitmuntende bewerking.

EEN BENDIE,

eenige goedgedresseerde

PAARDEN, als:

WAGENPAARDEN, hoog 46 duim en een fraai

ZWART RIJPAARD.

(253)

Op de Vendutie

28 Januarij 1861, bij **Willem de Jong**, zullen nog worden verkocht:

102 vaatjes onvervalscht Hollandsch Loodwit, monster thans verkrijgbaar en

10 paar Winkelbakken met glas overdekt, uitmuntend geschikt voor het zuiver bewaren van monsters in Tokos.

(217)

VENDUTIE

op Maandag 28 Januarij 1861,

à 4 pCt. Vendusalaris,

in de TOKO van

WILLEM DE JONG,

Passer Pisang, hoek Theewaterstraat,

van

diverse Manufacturen,

als:

Tafelkleeden, verschillende Broekenstoffen, zwart en rood Damast voor het bekleeden van Meubels, Klamboegoed, bonte en witte Zakdoeken, geborduurde Venstergordijnen, echt Haarlemsch Band, geborduurde Dames Modeartikelen, Crinolines.

Voorts:

Glas-, Porcelein-, Kristal- en Aardewerk.

IJzerwaren,

als:

Keukengereedschappen, Ledikanten, Messen en Scharen.

KANTOORBEHOEFTEN, als:

Post- en Propatria Papier, Blanco en gelinieerd, Stalen en Veeren Pennen, Schrijfboeken in diverse modellen, Enveloppes, Copieërpersen, Leijen en Griffels.

Kramerijen en Galanterien, als:

Schwarzwalder Koekkoek-Klokken van het oude echte merk, Toilettafels met Spiegels, Koralen.

Speelgoederen in groote sortering, Lederen Reiskoffers.

Verder:

Groene en witte VERW in olie, BEENZWART, geschikt voor het vervaardigen van zwarte Verw, Vogeltjeszaad, SCHILDERIJEN in super fijne en gewone soorten, WAGENLANTAARNS, enz.

Te bezigtigen VRIJDAG en ZATURDAG, 25 en 26 Januarij aanstaande. (219)

Maandag, 28 Januarij 1861,

zullen op de Vendutie door WILLEM DE JONG, Passer Pisang, hoek Theewaterstraat, worden verkocht:

PRACHTIGE EUROPESCHE TUIGEN,

voor een, twee en vier paarden.

Nieuw zilver gemonteerd, met Oranje Zijde gestikt, BROEKEN, SPRINGTEUGELS, enz.

(218)

VENDUTIE

op MAANDAG, den 28sten Januarij 1861,

wegens vertrek,

ten huize van den WelEdelen Heer

F. JEEKEL, in *Gang Scott*, door

JOHN PRYCE & Co.,

van eenen netten en goed geconserveerden INBOEDEL,

een zoo goed als nieuwen

MYLORD,

een BENDY, goedloopende WAGEN- en BENDYPAARDEN, BLOEMEN in potten, enz., enz. (228)

Op de Vendutie

van Maandag den 28sten dezer, ten huize van den Heer **JEEKEL**, zullen de Ondergeteekenden nog verkoopen:

een span fraaije

Wagenpaarden,

hoog cc. 4 voet 6 dm.,

zoomede:

EEN FRAAI PREANGER RIJPAARD,

hoog circa 4 voet.

(251) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE

Dingsdag, 29 Januarij 1861,

wegens vertrek,

voor een HUIS in de ***Berendrechtslaan***, door

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van eenen netten Inboedel, bestaande uit:

Spiegels en Schilderijen,

Hang- en Tafellampen, Canapés, Stoelen, Kasten, Tafels, Ledikanten, Matten,

Porcelein-, Glas- en Aardewerk,

voorts nog:

Rijtuigen, 2 spannen goedgedresseerde

Wagenpaarden, Tuigen, etc.

(227)

VENDUTIE

op Dingsdag den 29 Januarij 1861,

voor het Commissiehuis van

ABEELEN, DENNISON & Co.,

van

Lijnwaden,

Puike Boter, Princessen Bier in kisten van 4 dozijn, Roode Wijn, Pale Ale en Porter Bier,

6 BALIES JAPANSCHE HONIG,

SPIEGELS in vergulde Lijsten, IJZEREN KINDER-LEDIKANTEN, IJZERWERK, enz. (232)

VENDUTIE

op **Woensdag**, den 30sten **Januarij 1861**,

voor het Commissiehuis van

VAN RIET & TER GOUW,

van

diverse LIJNWADEN,

Provisien, Dranken, IJzerwerk, Schilderijen, Spiegels, Meubelen, Kramerijen, Porceleine Waschstellen.

eene groote partij

DAMESKLEEDJES,

Pleetwerk, etc., etc.

voorts:

20 vaatjes ZINKWIT, Prima kwaliteit,
100 pond [illegible]

en

A & Z
G S & C. **6 Balen** [illegible]
à 20 ps.

De Ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Dingsdag, den 29sten dezer voor rekening van belanghebbenden verkoopen:

een factuur extra fraaije bronzen en porceleinen

MODERATEUR LAMPEN,

35 kisten puike Chinesche Gember.

14 vaten Zoutvleesch.

12 do. diverse Scheepsprovisiën.

LOOD IN BLOKKEN, DJATTIE HOUTEN BALKEN van p. m. 11 voet lengte,

Een partij rond

STAAFIJZER.

(263) ABEELEN, DENNISON & Co.

Van Riet & Ter Gouw,

zullen op hunne Vendutie van 30 dezer als nog verkoopen:

60 à 70 picols Roodkoper.

JAPANSCHE ZIJDE,

(witte en gestreepte)

CEMENT EN GEKOOKTE LIJN-OLIE,

en een partij

Verfwaren. (270)

Tot sluiting van factuur, zal op de Vendutie van den 30sten dezer alsnog zonder reserve worden verkocht:

7 Kisten	à 12/1 flesschen.	}	**CHAMPAGNE.**
22 „	„ 24/2 „	}	*Jules Mümm & Co.*
8 „	„ 12/1 „	}	**CHAMPAGNE.**
23 „	„ 24/2 „	}	*Heidsick & Co.*

(269) VAN RIET & TER GOUW.

Op de Vendutie van 30 dezer, voor het Commissiehuis van

VAN RIET & TER GOUW,

zullen als nog verkocht worden:

1 partij Toilet Spiegels,

Eenige Koopjes Parfumeriën, zeer geschikt voor huishoudelijk gebruik,

1 partij verlakt Leder,

1 partij BROEKSTOF, Eenige KLOKJES, **Amerikaansch MEEL, enz.,**

en tot sluiting van Rekening à tout prix

2 ks. G & C No. 211/212, te zamen 199 stuks Mousseline,

49 ps. fijn PIQUÉ.

Alsmede:

1 partij Hemdborsten & Cols.

(258)

Vendutie

op Donderdag, 31 Januarij 1861,

voor het COMMISSIEHUIS van

GEBR. ROSELJE & Co.,

van

diverse Lijnwaden,

KOUSEN en SOKKEN, COUPONS TOILE DU NORD, BLAAUW LAKEN,

1 kist MUSLIN.
1 » MADAPOLLAMS.
50 ds. JAP. ZIJDE.
50 » » COTTONETS.
50 » » GEDR. KATOEN.
3 paar JAP. PORS. VAZEN.
50 vaatjes PUIKE BOTER.
50 manden JAPANSCHE PANNETJES.

Alsmede:

de reeds voorloopig geannonceerde partij

VAZEN, COUPES, BUSTES, etc.

van Marmer en Albast.

Welke van af Maandag a. s. te bezigtigen zijn. (259)

VENDUTIE

op Donderdag 31 Januarij 1861,

zullen de ondergeteekenden in Vendutie verkoopen voor Rekening des boedels van wijlen den Heer Jhr. Mr. D. A. GEVERS:

verschillende

Japansche en Chin. voorwerpen

van Ivoor, Sandel-Hout en Porselein.

1 Jap. verlakt WERKTAFEL
1 „ „ HANG ETAGÈRE
4 Chin. „ THEEKISTJES
1 Jap. SABEL
1 Kistje inh. 2 REVOLVERS
1 „ „ 1 GEWEER met TOEBEH.

voorts:

diverse Etagère voorwerpen, ingelegde Vruchten, Draag-Stoelen, Zadels, etc. etc.

1 REISWAGEN

alsmede

Diverse Preciosa's.

(264) GEBRS. ROSELJE & Co.

VENDUTIE

Donderdag den 31sten Januarij,

op ***Pakodjan,*** voor het huis van den Moorschen Koopman **TAMBIE OESIEN,**

door

J. SPEET,

van

DIVERSE LIJNWADEN,

GLASWERK, MEUBELEN, eene groote hoeveelheid

GOUD, DIAMANTEN EN BRILLANTEN,

zoowel gezette als ongezette,

een paar Brillanten Giwangs van ruim 6 karaat,

2 gouden Buikbanden, 1 gouden Buikplaat met Diamanten,

ruim 600 REAAL ZILVERWERK, 182 thail PADANGSCH STOFGOUD,

en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt.

(259)

Vendutie

Vrijdag 1 Februarij 1861,

wegens vertrek, voor het woonhuis van den Hoog-Edel Gestr. Heer **JALINK,** op *Meester-Cornelis,*

DOOR

VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,

van eenen netten en zoo goed als nieuwen

INBOEDEL,

bestaande uit:

groote Spiegels en Schilderijen, Engelsche Hang- en Tafel-Lampen, Mahonij-houten Tafels en Consoles met marmeren bladen, Stoelen, IJzeren en houten Ledikanten, Kasten, Canapés,

Porcelein Glas- en Aardewerk.

voorts nog:

1 zoo goed als nieuwe Mijlord,

1 span goed gedresseerde overwalsche **wagenpaarden,** een perfect gedresseerd **rijpaard,** tuigen; etc. (252)

Op een' nader te bepalen dag, zal door de

Weeskamer te Batavia,

publiek worden verkocht, het halve aandeel in het alhier te huis behoorende en ter dezer reede liggende Brik Schip,

JEANNETTE MARIA,

metende 125 lasten, toebehoorende

aan den boedel van wijlen ***Thomas Crone.***

BATAVIA, den 24 Januarij 1861.

Namens de Weeskamer

De Secretaris,

(215) VAN BERCKEL BIK.

De Ondergeteekenden zullen op hunne Vendutie van Maandag den 4den Februarij 1861, verkoopen:

2 Praauwen,

ieder groot 9 Koijangs.

(262) JOHN PRYCE & Co.

Versche Haring

en

EDAMMER KAAS,

in blik.

(257) VAN RIET & TER GOUW.

LOSSE BRILLANTEN,

(229) bij JOHN PRYCE & Co.

Echte

HAVANNAH SIGAREN,

in verschillende soorten,

in kistjes van 100 en 125 pees.

Te bekomen bij

(256) VAN RIET & TER GOUW.

Verkrijgbaar:

1000 pikols

BILLITON-TIN,

bij

(231) REIJNST & VINJU.

VAN RIET & TER GOUW,

hebben ontvangen:

Supra fijn Billard Laken,

IVOREN BILLARD BALLEN

Queuen in soorten.

POMMERANCEN EN BILLARD KRIJT.

(255)

Poste Particulière

à Weltevreden, à coté de la poste aux lettres et aux chevaux.

Avis au public pour l'année 1861.

Le Départ des Diligences de *Batavia* pour *Buitenzorg,* aura lieu tous les *Mercredis à 6 heures du matin* et tous *les Samedis à 6 heures du matin et à 4 heures du soir.*

De Buitenzorg pour Batavia tous les *Lundis et Jeudis à 6 heures du matin.*

Chevaux de poste et Voitures extra à toutes heures du jour et de la nuit.

Trajet { par Chaises de poste à 2 places en 3 heures,
» Voitures de 4 à 10 places en 4 heures,

pour éviter tous retard qui pourrait survenir, des voitures de secours sont placés à chaque relai.

Calèches Anglaises élégantes, solides et confortables pour l'Intérieur de Java, les prix, fixés par un tarif, sont très modérés.

GRAND HOTEL-BELLEVUE à Buitenzorg.

50 Chambres fraichement décorées, salon et salle à manger pour 60 personnes.

Vastes galeries, Livres, Albums, Journaux; jeux de tonneaux et de Billard.

Terrace, pavillons et petites maisons, indépendant de l'hôtel et ayant vue sur un paysage admirable.

Bain d'eau de source, fraiche et limpide comme celle tant renommé de Kotta-Batoe.

Service de l'Hôtel par 15 Domestiques actifs, intelligents et propres.

Prix réduits par abonnement au mois et à la quinzaine *pour les malades et les Convalescents* qui trouveront dans cet établissement la liberté, la tranquilité et les soins empressés que réclameront leur état, avantages inappréciables dont on ne jouit ordinairement que dans sa propre maison.— La salubrité du climat et la fraicheur de la température pendant les matinées à Buitenzorg, permettent de faire à pied d'agréables et salutaires promenades.

A quelques pas seulement de l'Hôtel-Bellevue, se trouvent la poste aux lettres, la maison du Docteur et la Pharmacie, le Bazar Chinois, le Grand Toko *Abels & Co.,* l'Harmonie, l'Eglise, le Palais et le Parc avec ses vertes pelouses, son élégant palais, ses délicieux ombrages, son Champ des roses, son Lac, ses Bassins jets d'eaux, ruisseaux, cascatelles et torrents; ses pavillons et ses kiosques, ses ravissantes perspectives, enfin: tableaux vivants et variés d'une nature folle, resplendissante! dont la vue aide souvent la science à rendre la santé aux malades et le repos aux travailleurs fatigués.

Voitures, chevaux de selle pour promenades dans la ville et excursions dans toutes les propriétés environnantes.

Departs à toutes heures pour les bains sulfureux de Sisépan et pour l'établissement de santé de Gadok.

Correspondance pour Tjipanas et Sindanglaija.

Pour toutes demandes et réclamations, adresser à Mr. A. Gronhof, propriétaire administrateur, Hôtel Bellevue à Buitenzorg et à Mr. Stok, Agent de la poste particulière à Batavia. (213)

Maatschappij

TOT NUT VAN 'T ALGEMEEN

IN OOST INDIË.

Algemeene Vergadering

op **Maandag** den 28sten Januarij 1861 des avonds ten half acht ure, in een der localen van het Societeits gebouw de HARMONIE.

Punten van behandeling:

a. Ballotage.
b. Benoeming van drie leden tot de opname der Rekening en Verantwoording van den Penningmeester (art. 20 der wet).
c. Uitreiking van een eereblijk aan den Adjudant-Onderofficier **M. van Dorp**, wegens het redden van drenkelingen.
d. Benoeming van eenen Penningmeester en van een Lid des Bestuurs ter vervanging van de aftredende Heeren **J. VAN LENNEP** en **H. VAUPEL** (art. 12 der wet).
e. Benoeming van eenen Secretaris ter vervanging van den wegens vertrek aftredenden Heer **J. MUNNICH**.
f. Voorstel om de goedkeuring der Algemeene Vergadering ter verkrijgen tot de daarstelling eener herhaling-school alhier.
g. Mededeelingen van verschillenden aard.

De wd. Secretaris,

(223) D. JANNETTE WALEN.

Verkrijgbaar bij

GEBRS. VEIT,

ECHTE ASSMANSHAUSER

in $1/_2$ fleschen (roode Rhijnwijn),

PUIKE NIEUWE HARING,

Wagen- & Bendielantaarns,

Europesche Wagen- en Bendie-Tuigen, met *pleet* gemonteerd.

(249)

GOUDEN HOROLOGIEN,

(Patent-Lever),

van **W. Roskell.**

Bij

(230) JOHN PRYCE & Co.

Ontvangen:

EENE PRACHTIG WERKENDE STEREOSCOPE, GENAAMD

Stereoscope Americaine,

met 24 platen op glas, **prijs *f* 200.**

Stereoscoop platen op glas, zilver en papier, meest allen gekleurd.

Losse **Photographiën** naar Gravures. Ronde en Ovale Lijstjes voor Photographiën.

Vergulde lijsten 1ste qualiteit per **voet.**

PALISSANDER en MAHONIJHOUTEN

STEREOSCOPEN,

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1861. (272)

Op eerste verband wordt gevraagd:

f 20000 à f 24000.

Adres lett. A. V. bureau *Java-Bode.*

(261)

Instituut „Noordwijk."

De Ondergeteekende dan wel zijne Echtgenoot, zal te spreken zijn des Woensdags en Zaturdags na half zes des namiddags. Ouders of Voogden kunnen op die dagen en na dien tijd hunne kinderen ontmoeten.

Aangezien deze bepaling ten doel heeft een geregelden gang van zaken te doen blijven bestaan, wordt ieder dien zulks mogt regarderen verzocht ten dezen opzigte geen stoornis aan te brengen.

(248) R. J. L. WEYHENKE.

De ondergeteekende belast zich voortaan met het houden van **VENDUTIEN**, en beveelt zich daartoe in de welwillendheid en het vertrouwen van het publiek minzaam aan.

BATAVIA, 22 *Januarij* 1861.

(216) WILLEM DE JONG.

De Ondergeteekende, geadmitteerd tot het uitoefenen van de

Verloskundige Praktijk

te *Batavia* en *Ommelanden*, heeft de eer te berigten, dat zij woonachtig is op **Molenvliet**, digt bij de stad, tegenover het huis vroeger bewoond door den heer BEIJNON.

J. GROENEVELD,

(271) Geboren *Derksema.*

De Ondergeteekende, gepasporteerd Adjunkt-Paardenarts van het Regiment O. I. Kavallerie, brengt bij deze ter kennisse van het geëerde publiek, dat hij zich hier als

Paardenarts,

heeft gevestigd. Hij durft zich beroemen, jaren lang met veel geluk hier en in andere garnizoenen gepraktiseerd te hebben, waarvan zijne vroegere respektieve Chefs, alsook de thans hier ter plaatse aanwezige, getuigenis kunnen geven; ook heeft hij vroeger bij besluit van het Militair Departement, eene gratificatie genoten voor bewezen goede diensten. Hij belooft eene prompte en billijke behandeling, is dagelijks te spreken ten zijnen huize op Passer Senin en is ook genegen, zieke paarden aldaar te stallen en te behandelen.

(258) C. H. BARTELS.

In eene Residentie op *Java* wordt gevraagd **EENE VROUW**, tot assistentie van eene groote huishouding.— Op fatsoenlijke behandeling en billijke voorwaarden kan worden gerekend.

Hierop reflecterenden gelieven zich met franco brieven te melden aan het postkantoor te *Cheribon*, onder Lt C. (221)

Een JONG MENSCH, 24 jaar oud, vroeger Zeevarende, van een gezond sterk gestel, niet onbekend met de Fransche en Engelsche talen, zag zich gaarne geplaatst als **OPZIENER** op een **Landgoed.** Reflecterenden gelieven zich te vervoegen per franco briefjes behelzende de voorwaarden onder Letters C. F. bij den Heer VAN DORP. (254)

Verloren:

Een wit Manilla Hondje, (*reu*) genaamd ***BIJOU.***

Vinder wordt beleefd verzocht hem terug te brengen *Koningsplein* het tweede Huis bezuiden de Willemskerk, ***tegen belooning.*** (247)

Te koop:

Wegens vertrek:

Op voordeelige voorwaarden het aangenaam gelegen **Huis** op **Molenvliet,** bewoond door den Heer **L. Bras.**

Informatiën bij

(240) CASSALETTE & Co.

TE HUUR REIS-WAGENS

voor de binnenlanden en andere wagens geschikt om naar **Buitenzorg** en **Gadok** te gaan.

Bij

(241) OUDAKT FRÈRES.

Op **Molenvliet** in de nabijheid der **Stad,** verlangt men te huur:

EEN GEMEUBILEERDE KAMER,

met of zonder Kost.

Adres bij den uitgever dezer **Letter O.** (236)

De ondergeteekenden maken bekend dat zij voor de Heeren

PAUL VAN VLISSINGEN en DUDOK VAN HEEL

en

Van VLISSINGEN Van HEEL en DEROSNE CAIL & Co.

te AMSTERDAM,

als reizend Ingenieur in Nederl. Indie hebben aangesteld, de Heer **E. J. EVERTS**, adres de Heeren VAN DEN BROEK en VEECKENS te Samarang.

DÜMMLER & Co.

Batavia, 22 November 1860. (144)

Nederlandsch-Indische

ESCOMPTO MAATSCHAPPIJ.

Namens het Algemeen Bestuur wordt aan belanghebbenden kennis gegeven, dat ter

Algemeene Vergadering

van Heeren Deelhebbers, op heden:

a. de Balans, zoo als die ter visie heeft gelegen is goedgekeurd en gearresteerd, en het dividend bepaald op 8 pCt. of *f*. 80.— pr. aandeel, waarover dagelijks ten kantore der Directie tegen quitantie kan worden beschikt.
b. tot Gedelegeerden zijn herkozen de Heeren **T. Ament** en **G. Stermondt**, en nieuw benoemd is de Heer **D. SCHUURMAN.**
c. tot mede-kommissaris is benoemd de Heer **H. VAUPEL.**

TIEDEMAN & VAN KERCHEM,

Directeuren.

BATAVIA, 24 *Januarij* 1861. (250)

DE PILLEN VAN HOLLOWAY.

Gebrek aan spijsvertering en andere ongemakken hieruit voortkomende als: ontsteking, kramp in de darmen, enz. worden veroorzaakt door zeker gebrek in de vochten, die het voedsel moeten ontbinden en gelijk van aard maken. Deze pillen die op de sappen, tot den buik behoorende als een scheikundig middel werken, zoowel als op de gal, herstellen hij de eerste de ontstelde ergenschappen en bij de laatste de matigings hoedanigheden. Dit schijnt het hoofddoel van hunne werking te zijn. De bijna wonderbare uitwerking van deze pillen bij moeijelijke spijsvertering en al de ongesteldheden, die de funtien van den lever aandoen, moet zonder uitzondering algemeen erkend worden.

Doosjes Pillen à *f* 1. — *f* 3. — *f* 5.—
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—

Te Batavia	bij	S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas	»	M. S. Cheriman.
» Soeracarta	»	W. Veldman.
» Djocjocarta	»	Buijn & Co.
» Salatiga	»	F. Kruthoffer.
» Tagal	»	Wed. Dort.
» Cheribon	»	W. Galistan.
» Cheribon	»	M. Blok en Co. (242)
» Samarang	»	H. L. Lijon en Co.

de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman en Co.

Bij den boekhandelaar H. M. VAN DORP, zijn te bekomen:

ZES PHOTOGRAPHIEN VAN JAVA,

voorstellende:

RAKSASA,

afgodsbeeld te Linga Sarie hoofdstaat Kedirie;
DE PASANGRAHAN te Ngantang bij Malang.
DE BERGENGTE tusschen Malang en Ngantang.
GEZIGT OP DE KEDIRIE RIVIER nabij Kedirie.
Een BERGGEZIGT.
Genomen door ***Woodbury.***

Prijs van het stel *f* 30.— (260)

Nederlandsche

STAATSLOTERIJ.

M. Polak & Zoon,

gedelegeerde 1ste klasse te 's Hage.

244ste STAATSLOTERIJ,

groot *f* 990,000.—

bestaande uit:

20.000 LOTEN, 10,000 PRIJZEN en 2 PREMIEN.

Hoogste Prijzen *f* 100,000.- *f* 50,000. twee van *f* 25,000.-, twee van *f* 20,000.- en een premie van *f* 30,000.- aan de laatste uitkomende de 60 hoogste prijzen.

Bestellingen op Loten in de 244e en volgende trekkingen worden voortdurend door den ondergeteekende tegen vooruit betaling aangenomen:

Een Heel Lot . . .	***f* 100.**
Een Halve „ . . .	„ **50.**
Een Vijfde „ . . .	„ **20.**

door

H. M. VAN DORP, [illegible]

Batavia, 1861. [illegible]

LOTERIJ-OEWANG.

Bernama:

Nederlands. Staat-Loterij

BESARNJA

f 900,000,— roepia,

Njang nanti di tarek di Kantornja Toewan

M. POLAK,

di 's Gravenhage, (Negri Wollanda),

Njang boleh dapat dia poenja Nommor deri ini Loterij di Batawie sama Toewan

H. M. VAN DORP,

njang berkwasa deri inie Loterij:

Satoe nommor	*f* **100.—**
Satenga "	" **50.—**
Lima bagian satoe nommor "	" **20.—**

(273)

EEN FACTUUR

Parijsche en Chinesche PRACHT-WAAIJERS,

Ontvangen bij

(266) G. KOLFF & Co.

Bij G. KOLFF & Co. te Batavia,

verkrijgbaar:

GOUDEN ZAK-POTLOODEN'

JUWEELEN PENNEN,

in alle genres,

DIAMANTEN GLAS-SNIJDERS,

ENGELSCHE ZAK- MESSEN van het fijnste staal. (265)

244ste NEDERLANDSCHE STAATS LOTERIJ.

Loten van deze Loterij worden in de maand Februarij bij ons verwacht en zijn te bevragen:

Een heel lot	*f* **100.—**
Een half "	" **50.—**
Een vijfde "	" **20.—**

Te Batavia bij:

(267) G. KOLFF & Co.

Eene Collectie

Parijssche Kunst-Platen,

in stellen van 2, 4 en 6 stuks, allen van den laatsten tijd.

Vergulde Lijsten & Schilderij-Glas.

Ontvangen bij

(268) G KOLFF en Co.

Vertrekkende Personen.

P. F. Oudart. (243)

NAAR SAMARANG EN SOERABAIJA.

Het weder zulks toelatende zal de

KONINGIN DER NEDERLANDEN

op den 28sten dezer vertrekken naar bovengemelde plaatsen.

Eerstgenoemde plaats zal alleen ten gerieve van Passagiers worden aangedaan.

Nadere inlichtingen te bekomen ten kantore van

De Directeuren der N. I. St. Maats.

(214) MACLAINE, WATSON & Co.

Het vertrek der

STOOMBOOT „OENARANG"

NAAR

SAMARANG & SOERABAIJA,

is vastgesteld

op Zondag den 3 Februarij a. s.,

des morgens ten 8 ure.

Nadere Informatiën bij

de Agenten,

(245) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 3den en 17den.

naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den en 22sten.

naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.

naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA.

naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.

naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij

W. CORES DE VRIES, } te *Batavia* en te *Soerabaija.*

(244) B. KOPERSMIT & Co., te *Samarang.*

Bij Koninklijk besluit van den 27sten October 1860 no. 71, is de Gouverneur-generaal van Nederlandsch-Indie gemagtigtigd om de heeren F. M. G. van Cattenburch, adsistent resident tevens magistraat te Amboina, en P. van der Crab, adsistent resident ter beschikking van den gouverneur der Molaksche Eilanden, te b-schouwen als bezittende het radikaal van ambtenaar der tweede klasse voor de burgerlijke dienst in Nederlandsch-Indie.

Bij Koninklijk besluit van den 11den November 1860, no. 59, is de sergeant A. A. Rip van het 4de regiment infanterie, benoemd en aangesteld tot tweeden luitenant-kwartiermeester bij het leger in Oost-Indie.

Bij beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Staat, Minister van Kolonien, van 12 September La. A, no. 31, is aan den notaris te Soerabaija, met verlof in Nederland, Z. A. Eekhout, nogmaals verleend eene verlenging van verlof voor den tijd van een jaar, buiten bezwaar van den lande.

Civiel Departement.

Verleend:

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den pakhuismeester te Tjikao (Preanger Regentschappen) J. H. van Meerten.

Benoemd:

Tot havenmeester te Makasser, J. P. C. Gravenhorst, thans tijdelijk met de waarneming dier betrekking belast.

BIJ DEN RAAD VAN JUSTITIE TE AMBOINA.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, het lid A. S. M. Hageman, kapitein der genie, onder dankbetuiging voor de als zoodanig bewezene diensten.

Benoemd:

Tot lid J. H. Le Pique, dirigerend officier van gezondheid der tweede klasse.

Goedgekeurd:

dat door den Direkteur der Kultures,

Is geplaatst:

Bij de landelijke inkomsten en kultures in de residentie Rembang, ter beschikking van den resident aldaar, de kontroleur der tweede klasse K. A. J. L. Jeekel.

Schutterijen, enz.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE MAKASSER.

Bevorderd:

Tot kapiteint kommandant de tweede luitenant J. H. Fuchter, van het korps.

Aan den heer G. J. Helland, aandeelhebber in de firma John Burd & Co., te Hongkong, is de waarneming opgedragen der funktien van Nederlandsch konsul aldaar, en zulks ten gevolge van de aan den titularis A. W. P. Kup, verleende vergunning, om sic voor den tijd van twee jaren naar Europa te begeven.

Militair Departement.

Benoemd:

Tot eersten kommies bij de direktie der genie (militair ambtenaar der tweede klasse), de militaire ambtenaar der tweede klasse J. J. H. Varenkamp, thans tweede kommies bij die direktie.

Tot tweeden kommies bij de direktie der genie (militair ambtenaar der tweede klasse), de militaire ambtenaar der derde klasse J. A. Walsarie, thans expediteur bij het hoofdbureau der artillerie.

Tijdelijk Belast:

Met de betrekking van adjunkt bij het tweede bureau der genie-direktie (militair ambtenaar der tweede klasse), de militaire ambtenaar der tweede klasse R. H. Reijneke, thans boekhouder bij den artillerie konstruktie-winkel te Soerabaija.

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Geplaatst:

Bij de geneeskundige dienst der Wester-afdeeling van Borneo, de officier van gezondheid der derde klasse F. H. Deissner.

Bij het garnizoen te Weltevreden, de officier van gezondheid der derde klasse E. van Hengel,

beiden thans ter beschikking te Batavia.

Overgeplaatst:

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Serang (Bantam), de officier van gezondheid der tweede klasse A. E. Neeb, thans bij het garnizoen te Weltevreden.

Goedgekeurd:

dat door het Militair Departement,

BIJ DE INFANTERIE,

Is geplaatst:

Bij het 7de bataillon, de tweede luitenant J. A. Vetter, onlangs uit Nederland aangekomen.

Zijn overgeplaatst:

Bij het 2de bataillon, de kapitein H. C. L. Weijtingh, van het 13de bataillon, en de eerste luitenants C. G. Gehne, van het 3de batatillon, J. W. Filet van het garnizoens-bataillon van Palembang, en C. J M. de Wilde, van het garnizoens-bataillon der Lampongsche distrikten.

Bij het 5de bataillon, de kapitein J. M. J. F. de Jongh, van het 13de bataillon.

Bij het 9de bataillon, de kapiteins F. C. H. van Vloten, van het 1ste, en M. L. Engel, van het 2de bataillon.

Bij het 13de bataillon, de kapiteins G. L. C. Tihon van het 8ste en J. C. Hamakers, van het 10de bataillon.

Bij het 15de bataillon, de eerste luitenants H. A. E. Tromp, van het 16de en E. L. G. J. Verdooren, van het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en Onderhoorigheden.

Bij het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en Onderhoorigheden, de eerste luitenant F. W. Meijer en de tweede luitenant G. A. Kal, beiden van het 15de bataillon.

Marine Departement.

Ontslagen:

Uit 's lands dienst, de vaste europesche werkman (modelmaker) aan de fabriek voor de marine- en het stomwezen te Soerabaija J. H. Nebe.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De Direkteur der Posterijen herinnert bij deze belanghebbenden, dat, de eerste mailstoomer in Februarij den 3den zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij 's Postkantoor te Weltevreden zullen worden gesloten, op

Zaturdag den 2den Februarij aanst.

des avonds te 8 uren, voor Europa, Britsch-Indië, China, enz. enz.,

Benevens voor Banka, Palembang, Billiton en Riouw.

Naar aanleiding van het bepaalde bij art. 2 der publikatie van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, in dato 16 Julij 1851, opgenomen in de Javasche Courant van den 19den daaraanvolgende, brengt de direkteur van financien ter kennis van het algemeen, dat het bedrag der onder ultimo December 1860 in wandeling zijnde recepissen was *f* 6,994,558 en dat tot waarborg daarvan zijn afgezonderd *f* 416,280 aan zilveren munt, en *f* 2,186,679 aan koperen munt, of *f* 4,389,649 minder dan voor de in omloop zijnde recepissen moest zijn gedeponeerd, hetgeen een gevolg is van de naar Nederland tot vermunting gedane verzendingen van koperen munt, en van bevolene, doch nog niet bewerkstelligde mutatiën bij sommige der dépôts.

Daartoe gemagtigd, brengt de direkteur der kultures ter kennis van belanghebbenden, dat te Batavia zijn aangebragt verschillende landbouwwerktuigen, afkomstig uit de fabriek van de heeren Enklaar en Riphagen te Hattem.

Deze werktuigen kunnen gedurende eenigen tijd bezigtigd worden in de pakhuizen van de heeren Cassalette & Co. alhier.

Aan het kantoor van den direktenr van het marine-etablissement te Onrust is een klerk benoodigd, goed kunnende schrijven en rekenen, onder het genot van een maandelijksch inkomen van *f* 40: —, dat voor vermeerdering vatbaar is, met vrije woning.

VENDUTIEN.

Maandag 28 Januarij voor het woonhuis van den Heer Jeekel, door John Pryce & Co.

en

Voor de toko van den Heer W. de Jong.

Dingsdag 27 Januarij, voor het woonhuis van den Heer de Val, door van Slooten, Morgan & Co.

en

Voor het kommissiehuis van Abeelen Dennison & Co.

Woensdag 30 Januarij, Exekutie op Ankee bij Gouw Kasoeij.

en

Voor het kommissiehuis van van Riet en ter Gouw.

Dingsdag 31 Januarij, voor een huis op Pekodjan, door J. Speet.

en

Voor het kommissiehuis van Gebrs. Roselje & Co.

Vrijdag 1 Februarij, voor het woonhuis van den Luitenant-Kolonel Jalink, door van Slooten, Morgan & Co.

Oproeping van Krediteuren.

In de Javasche Courant van Woensdag jl. worden opgeroepen de debiteuren en krediteuren in de navolgende boedels:

Door de Weeskamer te Batavia, van wijlen Th. Crone, W. F. Reisner, J. F. Hentenrijk, M. P. Pluijlaar, weduwe W. F. Leidelmeijer, van den 2den kommies ter algemeene rekenkamer Carel Hendrik Fleur en de te Kanagawa (Japan) vermoorde gezagvoerders de Vos en Dekker.

Door de Agenten der Bataviasche Weeskamer te Indramaijoe, van wijlen Jan Henricus Broers.

Door de Wees- en Boedelkamer te Soerabaija, van wijlen J. F. de Haart, R. C. Vroom, J. A. Laudenslager, A. L. Kessing en Ong Sam.

Door de Weeskamer te Soerabaija, van wijlen P. R. Stab, J. H. Wulff en T. van Ommeren.

Door de Agenten der Soerabaijasche Weeskamer te Sumanap, van wijlen Kwee Siautjong.

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 23 TOT 25 JANUARIJ.

HOTEL DER NEDERLANDEN. C. J. F. Jaeger, van Batavia. — J. Bisschoff, van de Reede.

JAVA HOTEL. J. S. Pierre, van Sidney. — G. F. Sullock, van Rotterdam. — J. Wilhelmie, van Idem. — D. Smit, van Idem. — J. Bosboom, van Kaap de goede Hoop. — D. L. Imminck en Echtgenoot, van Cardif. — J. Krell, van Sunderland. — G. M. Liernur, van Pekalongan.

Vertrekkende Personen.

Luitenant-Kolonel A. T. D. Plancken. — O. Ottevanger.

EERSTE BIJVOEGSEL

behoorende bij den

JAVA-BODE,

van Zaturdag, 26 Januarij 1861, No. 8.

Een woord, ter gelegenheid der op handen zijnde ontmoeting der Oud-Gouverneurs-Generaal, J. J. ROCHUSSEN *en Mr.* A. J. DUYMAER VAN TWIST, *op het veld van vrijen arbeid, door Mr.* J. R. COUPERUS, *voormalig raadsheer in het Hooggeregtshof en lid van het Hoog Militair Geregtshof van Nederlandsch-Indie.*

(*Slot.*)

Thans zijn wij gekomen tot de laatste paragraaf van art. 56, die luidt: dat alzoo worde voorbereid eene regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de betrokkene gemeenten en personen, als overgang tot eenen toestand, waarbij de tusschenkomst des bestuurs zal kunnen worden ontbeerd.

Daarin wordt den voorstanders van vrijen arbeid op Java een verschiet, maar ook »niet meer dan een verschiet geopend, waarin opheffing van de nu nog noodzakelijk geoordeelde tusschenkomst van het Bestuur, in de verre toekomst eenigermate zigtbaar wordt.

In die zesde of laatste paragraaf heeft zich toch, volgens de verklaring van Mr. Couperus, de Regering slechts verbonden dan tot opheffing van het kultuurstelsel en invoering van vrijen landbouw arbeid op Java over te gaan, wanneer het voldoende zal gebleken zijn, dat door de bij de wet bepaalde vijf zuiverings-maatregelen van het kultuurstelsel, langs den langzamen weg van voorbereiding en daarop volgende overgang, het kultuurstelsel ondoelmatig en onhoudbaar is.

Het kultuurstelsel moet zich dus van zelf, door voortgaande zuivering. zonder gevaar of schade voor Regering of den Javaan, in vrijen arbeid oplossen. Eerst dan belooft de wet het eerste door het laatste te zullen vervangen.

Zoo nu verklaart Mr. C. art. 56, 60 en 62 van het Regerings-reglement, en besluit op grond daarvan, dat de naar zijn inzien te volgen verdere weg de navolgende is:

1°. dat regt op vrijen arbeid, ter zake van landbouw op gronden, waarop de Inlanders eenig regt van eigendom, erfpacht als anderszins, kunnen doen gelden, in geenen deele kan steunen op het tegenwoordig werkend Regerings-reglement; en dien ten gevolge niet kan verdedigd worden de stelling, dat naast de Gouvernements-kultures, uit dien hoofde, grondwettig kunnen bestaan vrije ondernemingen, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de betrokkene gemeenten en personen, waarbij de tusschenkomst des Bestuurs kan worden ontbeerd;

2°. dat evenwel dusdanige ondernemingen grondwettig behooren bevorderd te worden, en wel op dusdanige wijze, dat later Gouvernements-kultures en partikuliere nijverheid naast elkander kunnen bestaan, en. zelfs bij geheele intrekking der Gouvernements-kultures, geen gevaar ontsta, dat partikuliere nijverheid de welvaart van Nederland en Kolonien eenigermate kan in den weg staan;

3°. dat het onderling verband tusschen het Gouvernements-kultuurstelsel en de partikuliere nijverheid van dien aard moet zijn, dat het Gouvernements-kultuurstelsel in alle gestrengheid moet worden in stand gehouden, en der partikuliere nijverheid zoodanig terrein moet aangewezen worden, dat deze twee thans geheel in beginsel tegen elkander strijdende stelsels, niet met elkander in aanraking kunnen komen dan alleen daar, waar het bestaan der Gouvernements-kultures geen gevaar kan worden aangebragt;

4°. dat in de toepassing van het kultuurstelsel eene zuiverheid moet aangebragt worden, die, niettegenstaande de belangen der Gouvernements-kultures en der partikuliere nijverheid in beginsel tegenover elkander staan, evenwel moet aantoonen, dat in werkelijkheid dusdanig onderling verband in die twee stelsels kan aangebragt worden zonder elkander vijandig te zijn;

5°. dat daarom de vrije industrie op alle mogelijke wijzen moet bevorderd worden, zonder eenig denkbeeld van systematische tegenwerking ten voordeele van eene kwalijk opgevatte strekking van het kultuurstelsel;

6°. dat op grond van dien de uitgifte in huur van woeste gronden al dadelijk met kracht moet worden in de hand gewerkt, steeds met het oog op de daaromtrent bestaande, dan wel nader te verbeteren, regeling;

7°. dat daarentegen al dadelijk voor den vervolge met kracht moet worden tegengegaan het sluiten van overeenkomsten met de Inlandsche bevolking omtrent het bebouwen van hun toekomende gronden voor partikulieren, of het uitsluitend leveren aan hen van bijzondere grondstoffen, zonder tusschenkomst des Bestuurs, dat is zonder diens dadelijke medewerking; evenwel met eerbiediging van reeds verkregen regten;

8°. dat evenwel het sluiten van dusdanige overeenkomsten met tusschenkomst, dat is dadelijke medewerking des Bestuurs, voor den vervolge moet bevorderd worden, daar waar zij in het minst geen gevaar kunnen te weeg brengen aan de instandhouding der Gouvernements-kultures;

9°. dat die tusschenkomst, die dadelijke medewerking des Bestuurs, bij het sluiten van dusdanige overeenkomsten, moet geregeld worden door eene koloniale ordonnantie van den Gouverneur-Generaal, in overeenstemming met de bevelen des Konings, en geenszins moet overgelaten worden aan de hoofden van Gewestelijk Bestuur;

10°. dat dusdanige regeling zoo spoedig doenlijk moet vastgesteld worden, zonder juist den tijd af te wachten, dat de zuivere toepassing van het kultuurstelsel reeds geboren zal zijn;

11°. dat dusdanige regeling geheel en al in harmonie moet zijn met de zuiverings-maatregelen door de wet aangegeven;

12°. dat alle bepalingen, strijdig met de vorengenoemde beginselen, en in bijzonderheid de Publikatie van 1838, zoo spoedig doenlijk worden opgeheven, en door anderen, daarmede overeenkomstig worden vervangen;

13°. dat zoodra die zuivere toepassing van het kultuurstelsel werkelijk verkregen zal zijn, de tusschenkomst, dat is de dadelijke medewerking des Bestuurs, zal worden opgeheven, en moet plaats maken voor eene kontrôle van het Bestuur over die zonder dadelijke medewerking des Bestuurs te sluiten overeenkomsten;

14°. dat alzoo in de toekomst wordt geboren een toestand van vrijen arbeid ter zake van landbouw, overeenkomstig art. 57 van het Regerings-reglement;

15°. dat, zoodra onverhoopt mogt gebleken zijn, dat alle deze middelen ongenoegzaam zijn, ter bereiking van dit doel, en alzoo werkelijk zal aangetoond zijn, dat het kultuurstelsel onhoudbaar is, door de Regering wordt genomen het initiatief tot regeling dezer aangelegenheid bij de wet.

't Spreekt van zelf, niet allen zullen het eens zijn met de verklaring van Mr. Couperus. Dit zal vooral blijken uit de diskussien in de Tweede Kamer over genoemde artikelen. Intusschen betwijfelen wij het niet dat die verklaring, waarvoor wij de lezing der brochure verder aanbevelen, velen in staat zal stellen om de te verwachten diskussien. in een levenskwestie van het hoogste belang voor de toekomst van Java, juister te beoordeelen. Daarom gaven wij onze beknopte zamenvatting daarvan.

VRIJE KULTUUR EN VRIJE ARBEID OP JAVA,

in verband met art. 56 van het Regerings-reglement en de Publikatie van 1838, door BARTHOLO.

Bartholo is eigentlijk Bartholo niet, — een pseudoniem. Maar wie is hij dan? daarop antwoordt hij-zelf: »de naam doet niets tot de zaak." Bovendien heeft hij de overtuiging, »dat bekendheid met den persoon eens schrijvers onwillekeurig influenceert op het geschrevene, hetzij ten goede, hetzij ten kwade."

Bartholo heeft volmaakt gelijk. Wij hebben niets te maken met den schrijver, slechts met de zaak waarover hij schrijft. En die is hier?.. slechts één woord, het woord Regeling uit art. 56 van het Indisch Regerings-reglement.

Gij kent dat art. 56, door sommigen de twistappel, het beruchte artikel, door Bartholo »Tristram Shandy onzer Indische staatsgeschiedenis" genoemd.

Gij weet, dat art. stelt het den Gouverneur-Generaal ten pligt om het kultuurstelsel op Java te handhaven, maar voorwaardelijk te handhaven, d. i., door het voortgaande van de gebreken die het aankleven te ontdoen, te zuiveren, en wel volgens regelen, speciaal aangegeven in de §§ 1—5 van datzelfde artikel, »opdat," zoo besluit het, »alzoo — d. i. langs dien aangewezen weg — worde voorbereid eene Regeling, steunende op vrijwillige overeenkomsten met de betrokken gemeenten en personen, als overgang tot een toestand, waarbij de tusschenkomst des bestuurs kan worden ontbeerd".

In deze slotparagraaf en wel bepaald in het woord Regeling, koncentreert zich als geheel, de strijd der koloniale oppositie en reaktie over art. 56. Het juiste verstand van dat woord is voor alles noodig, boven alles beslissend. Daarom geeft Bartholo er zijn verklaring van, waarvan hij in gemoede overtuigd is dat zij »de ware, althans niet ver van de waarheid verwijderd is."

En die is? Dat woord Regeling beteekent niet reglement, 't geen men daaronder steeds schijnt te verstaan, maar, eene orde van zaken, een toestand.

»Het logisch verband — zegt Bartholo — van het geheele artikel brengt zoodanige uitlegging, dunkt mij, van zelve mede; immers hoe zoude men aan een reglement hebben kunnen denken, — knellend dwanglijf van onvolkomene tijden, op het oogenblik dat ons wordt voorgespiegeld een Elysium van ongedwongene vrijheid."

»Ja waarlijk — vervolgt hij verder — het INVOEREN van den vrijen arbeid is evenzeer eene contradictio in adjecto als het REGLEMENTEREN daarvan."

Daarom kan dat woord Regeling niet in de beteekenis van reglement opgevat worden, om na afloop der invoeringsperiode, volgens §§ 1—5, te zijn »als brug, als overgangsmiddel, om tot den van alle knellende banden ontslagen, geheel vrijen toestand eenmaal te geraken. Zie, zulk eene brug of reglement of regeling, hoe men het heeten wil, kan ik in de toekomst niet zien. Naar mijn begrip moet de altijd doorgaande wijziging van het kultuurstelsel (§§ 1—5 van art. 56), ten laatsten van zelve uitloopen in eene orde van zaken (eene regeling), waarbij alle dwang zal zijn overgegaan in vrijheid. Bezat ik het magisch vermogen om dat woord regeling weg te goochelen, het zoude geene seconde meer in art. 56 te lezen staan."

Verder bespreekt Bartholo de Publikatie van 25 Dec. 1838, betreffende het aangaan van overeenkomsten met de Inlandsche bevolking voor nuttige ondernemingen en bedrijven van nijverheid. Hij is het volkomen eens met den heer Couperus in zijn brochure, dat zij noodzakelijk wijziging behoeft. Maar die wijziging behoort geen punt van diskussie te zijn tusschen de regering en de volksvertegenwoordiging. Integendeel, buiten beider direkte bemoeijenis gelegen, is zij het werk van den Gouverneur-Generaal, van de Indische regering.

En hoe moet die wijziging, die herziening der publikatie geschieden?

»Het bepaalde bij art. 56 van het Regerings-reglement zal bij die herziening de basis, en de behoefte van den tegenwoordigen tijd den vorm moeten aangeven." Daardoor wordt de rigting dier herziening bepaald, omdat de zoo herziene publikatie »mede het voorbereidingsmiddel moet bevatten tot een toestand waarbij de tusschenkomst van het bestuur zal kunnen worden ontbeerd."

Waarlijk geen gemakkelijke taak die herziening, omdat daarbij het batig saldo, van gelijke beteekenis als kultuurstelsel en tegelijk de eigenaardige karaktertrekken en levenstoestanden van den Javaan-Oosterling, zoo verschillend van de onze, gelijkelijk moeten op het oog gehouden en behartigd worden.

Alzoo slechts voorbereidingsmiddelen tot en wel volgens de regelen in art. 56 aangegeven' geenszins regelen van den vrijen arbeid.

Op dat laatste toch thans te willen aandringen, »op het regelen van den vrijen arbeid. — van een toestand welken, gelijk de heer Duymaer van Twist teregt voorspelde, ons nageslacht welligt eerst beleven zal, zou niet zeer verstandig wezen, zou zijn, een maken van reglementen die in de lucht hangen."

De schrijver is zoowel den vorm als zijn onderwerp meester. Hij is geen gewoon brochure schrijver. Hier en daar zijn korreltjes zout tusschen gevallen. Maar het is dan ook wel waar: wij behoeven ze om den smaak wat te prikkelen, bij de soort van weeheid, waaraan de leeslust in koloniale literatuur tegenwoordig laboreert, en maar al te dikwerf niet zonder oorzaak.

BATAVIA.

In de *Javasche Corant* van jl. Woensdag, no. 7, vinden wij een besluit van den Gouverneur-Generaal van N. I., waarbij wordt bevolen, dat na ult. 1865 binnen de stad en voorsteden van Soerabaija geen woningen, met atap of andere ligt ontvlambare stoffen gedekt, meer worden geduld, zoodat zij vóór dat tijdstip alle moeten voorzien zijn van een pannen dak, en dat van heden af niet wordt toegelaten de opbouw van huizen met atappen of dergelijke daken.

Omtrent de komst en het verblijf van ZEx. den Gouverneur-Generaal in de Residentie Banda, wordt ons van daar dd. 26 Dec. 1860 het volgende medegedeeld:

In den vroegen morgen van den 16 December aldaar ter reede gekomen, debarkeerde Zijne Excellentie omstreeks te 8 uren aan het groote zeehoofd, opgewacht door den Gouverneur der Molukken.

In het Residentiehuis waren alle ambtenaren, officieren en de voornaamste ingezetenen verzameld, die aan Z. E. werden voorgesteld.

Uithoofde van den invallenden Zondag, werd dien dag niets in oogenschouw genomen, maar was er des avonds te half 9 uren eene groote Receptie voor heeren en dames in het Residentiehuis. Ook was er denzelfden avond te 7 uren, even als daarop volgende avonden, groot diné, waarop bij beurtwisseling alle ambtenaren, maritieme en militaire officieren en de notabelen der residentie werden genoodigd.

Des morgens van Maandag den 17 December, bezocht Z. E. de verschillende bureaux, de pakhuizen, de gevangenis, het banneliugs kwartier en de beide hospitalen en des namiddags het militaire kampement en de magazijnen en werd de schutterij en het garnizoen geïnspekteerd.

Dingsdag den 18den verleende Z. E. openbare audientie, bezocht de Gouvernements lagere en inlandsche christenscholen ter hoofdplaats en des namiddags het fort *Belgica*.

Des woensdags morgens zeer vroegtijdig begaf Z. E. zich met een groot gevolg naar *Saunthoir* (Groot Banda) bezocht ook aldaar de inlandsche christenschool, benevens de specerijperken en keerde, na eenig toeven op het perk *Orang datang*, om het fraaije uitzigt van daar over de Banda- eilanden te genieten, naar Neira terug.

Den 20 bereisde Zijne Excell. het geheele overige gedeelte van het eiland Groot-Banda, bezocht al de verdere perken van dat eiland en keerde laat in den achtermiddag in het residentiehuis terug, waar des avonds een thé dansant werd gegeven, waarop zeer vele personen genoodigd waren.

Eene schitterende illuminatie voor het residentiehuis luisterde dit feest op, hetwelk even als al de inspekties der vorige dagen, door bijzonder goed weder werd begunstigd.

In den vroegen morgen van den 21 dezer bezocht Z. E. de specerijperken op het eiland Banda-Neira en keerde met sloepen door het Zonnegat terug naar de hoofdplaats, van waar het vertrek op den middag van denzelfden dag ten 1 ure plaats had.

Niet onvermeld mag blijven, dat Banda ter dezer gelegenheid een bijzonder feestelijk aanzien heeft gehad.

Bij aankomst en vertrek van den Gouverneur-Generaal stonden de chinezen met hunne officieren allen in feestgewaad en kostuum met vlaggen en wimpels aan de landingsplaats op het groote zeehoofd, verder waren de schutterij en de troepen en haie langs den weg tot aan het residentiehuis geschaard en de Tjekalele dansers van de verschillende kampongs ter hoofdplaats wisselden elkander op den weg af, om Z. E. te gemoet te treden en hulde te bewijzen.

Alle huizen der ingezetenen waren met groen en vlaggen versierd; van alle publieke gebouwen wapperden vlaggen.

Voor de hospitalen, de schoolgebouwen en het militaire kampement waren eerepoorten opgerigt, even als zoodanige daargesteld waren tusschen de landingsplaats in het residentiehuis.

Voor het Fort Nassau was eene sierlijke dekoratie uit 24 kolommen op 8 voetstukken opgerigt, door guirlandes van levend groen aan elkander verbonden en met slingerend groen omwonden.

Voor het residentiehuis was almede eene [illegible] dekoratie geplaatst, met ontelbare vlaggen en wimpels

versierd, prijkende met het naamcijfer aan Z. Excell. en ten opschrift voerende: „Leve de *Gouverneur-Generaal Pahud*." — Ook de bewoners van kampong Baroe hadden twee sierlijke eerepoorten opgerigt, insgelijks met het naamcijfer van Z. Excell. prijkende.

En eindelijk was de groote loods op het zeehoofd aan beide zijden met notenmuskaatboomen beplant, waartusschen de werktuigen voor den notenpluk als festoenen waren opgehangen.

Z. E. heeft daarover hare tevredenheid betuigd en bij het vertrek van Banda plukte Zij van een dier notenboomen een paar bladeren af en gaf daaromtrent aan den Resident te kennen, die bladeren als een herinnering aan het verblijf op Banda te zullen medenemen.

Zoowel dit, als de minzaamheid, waarmede Z. E. zich met allen heeft onderhouden en de belangstelling, welke Zij omtrent de notenkultuur heeft aan den dag gelegd, zullen het aandenken aan den Gouverneur-Generaal Pahud voortdurend in herinnering doen blijven op de Banda-eilanden.

Batavia. — Per telegraaf via Soerabaija is de tijding ontvangen, dat Z. E. de Gouverneur-Generaal den 21sten December van Banda naar Amboina is vertrokken, alwaar Z. E. den volgenden dag is aangekomen. Den 28sten December zoude Z. E. naar Waai, Saporoea en Hila vertrekken en van daar over Batjan naar Ternate.

— Per telegraaf zijn mede nog de volgende berigten ontvangen:

Menado, 26 December. Gewenschte rust. Van zeeroovers niets vernomen. De bevolking is bezig met het overplanten van padi en heeft een bijzonder goede miloe-oogst.

Ternate, 28 December. De pokken-epidemie kan als geweken beschouwd worden. Overigens niets bijzonders.

Amboina, 2 Januarij. In de geheele residentie, dus ook op Ceram, heerschte rust.

Banda, 5 Januarij. Ongestoorde rust.

Timor, 9 Januarij. Te Larentoeka en op de Solor-eilanden heerschte rust. De zaken tusschen Kowa, Fialarang en Silawang zijn door tusschenkomst van het bestuur tot een gewenscht einde gebragt. De gezindheid der meeste hoofden was veel verbeterd. Daarentegen zijn de Endenezen op Soemba in strijd geweest met de Savonezen en Soembanezen, waarbij de eersten groote verliezen hebben geleden.

Makasser, 16 Januarij. Van de naar Saljoesoe ter vernietiging van de roovers vertrokkene schepen was nog geen berigt ontvangen. De *Phoenix* zoude den 17den Januarij mede derwaarts vertrekken, om berigten intewinnen en zoo noodig bijstand te verleenen. Sedert de laatste dagen van December heerschte te Makasser en in de omstreken eene groote droogte, waardoor het aanplanten van padi eenige belemmering ondervond.

— In de op den 3den Januarij jl. gehouden bestuursvergadering der Natuurkundige Vereeniging werd tot honorair lid benoemd het dirigerend lid dr. W. H. de Vriese, hoogleeraar te Leiden; in die van 16 dezer tot gewone leden de heeren F. A. Bauduin, koopman te Batavia, jh. D. F. van Alphen, kontroleur te Kaliwoengoe en radhen toemenggoeng pandji Noto Hami Prodjo, regent van Kendal.

Pasoeroean. — In den morgen van den 7den Januarij jl., nadat gedurende geruimen tijd eene in dit saisoen ongewoon felle droogte en hitte had geheerscht, is brand ontstaan in zekere digt opeengebouwde kampong Majangan, wijk C, ter hoofdplaats.

Hoezeer onmiddelijk de twee Gouvernements brandspuiten ter plaatse van het onheil aanwezig waren, konden die aanvankelijk weinig afdoende hulp verleenen, omdat de rivier door het lage water niets dan slijk gaf, zoodat dan ook met een vrij sterken zeewind de brand hand over hand toenam en een tegen die kampong staand en geheel met suiker gevuld pakhuis van de fabrieken Bekassi Oost en Onderneming groot gevaar van geheele verbranding begon te loopen, als hebbende de vlammen reeds bereikt de uitstekende panlatten (oeroeks) aan de noordzijde, wier uiteinden begonnen vuur te vatten.

Intusschen was door de zorg van den heer W. J. van Rijck nog aangerukt eene brandspuit van de Nederlandsche Handelmaatschappij en begon van lieverlede door den opkomenden vloed meer water in de rivier te komen.

Om half twee uur des middags was men door buitengewone inspanning den brand meester, en het suikerpakhuis, waarvan een gedeelte van het dak reeds was begonnen te branden, gered.

De brand heeft drie en een half uur geduurd; de hitte van den brand-zelf en van de middagzon was onverdragelijk en niettegenstaande die ongunstige omstandigheden zijn voormeld pakhuis en bij gevolg alle daartegen overstaande gouvernements pakhuizen, welligt de geheele stad, gered, die, wanneer de suiker aan het branden was geraakt, niet te redden zouden zijn geweest.

Behalve aan de goede diensten van het brandspuitpersoneel en der toevallig ter plaatse aanwezige Europesche ambtenaren en suikerfabriekanten, die even als de regenten van Pasoeroean en van Bangil, de sekretaris van Lawick van Pabst en de heer van Rijck met de brandspuit van de Nederlandsche Handelmaatschappij onvermoeid hulp verleenden, hebben door meer dan gewone inspanning, door onverpoosde verschrikkelijke hitte te trotseren, bijzonder uitgemunt de heeren Verheij, Wishart, Booth, Vonck, van der Hart, van den Dungen, Ross, Motta, van Tol, het distriktshoofd van de Kotta en dat van Winongan, de Chinees Kwee Soeliem, het hoofd der Mooren Maoelasa Gemoh, de djoeragan van de kruisboot *Abdoel Rahim*, de mandoers en bedienden bij de brandspuit van de Nederlandsche Handelmaatschappij en eenige Arabieren. De schutterij en een detachement pradjoerits waren onmiddelijk ter plaatse, na eenige aangewezen wachten te hebben bezet.

Geene menschen zijn bij dien brand omgekomen.

De schade bedraagt eene geldswaarde van ruim *f* 28,000.

De verbrande huizen en gebouwen, behoorende alle aan inlanders, waren ten getale van 50 van steen en aan 278 van planken en bamboes. (*Jav. Ct.*)

Makasser, 12 Januarij. Naar wij vernemen houdt de heer Roorda zich nog voortdurend bezig met de herziening en verbetering der uitgave van N. Testamenten in het Javaansch, terwijl de heer Matthes, nu hij zijne Makassaarsche chrestomathie heeft algewerkt, een aanvang zal maken met het uitgeven van geschriften in het Boegineesch.

Bonthain, 2 Jan. — Op oudejaars-avond, tusschen 9 en 10 uur, werden op eene verraderlijke wijze twee personen vermoord. — De eene, een inlandsch handelaar, die vele gelden had uitstaan, werd, terwijl hij in een op palen staand huisje rustig op den vloer zat te eten, met eene kris door de dassir heen zoodanig verwond, dat hij aan de gevolgen overleed.

Waarschijnlijk heeft een schuldenaar zich op deze wijze van zijn schuldeischer willen ontdoen.

De andere persoon werd met eene lans door de pagger heen doodgestoken. (*Macas. Weekbl.*)

NEDERLAND.

Tijdens de beraadslaging over de regterlijke organisatie in de Tweede Kamer, hoorde ik menig kundig jurist verklaren, dat na de herhaalde schipbreuk van zoovele ontwerpen tot hervorming van ons regtswezen de inhoud van dat van den tegenwoordigen minister hun volmaakt onverschillig was; nu echter dit gelukkig de vuurproef der Tweede Kamer heeft doorstaan, is het genoegzaam zeker, dat na negen vruchtelooze pogingen eindelijk die langverbeide hervorming tot stand komt, en ik geloof dus, dat het uwen lezers niet ondienstig zijn zal, hun thans zoo kort mogelijk op te geven, in hoever die nieuwe inrigting van de oude verschilt. In de eerste plaats verdwijnen de elf provinciale hoven, die treurige erfenis der huisvaderlijke zorg van de Edelmogende Heeren in 1838, om toch de vele leegloopende meesters in de regten aan eene fatsoenlijke betrekking te helpen. Voortaan zullen er slechts vijf geregtshoven zijn: te Amsterdam voor Noord Holland en Utrecht, te 's Hage voor Zuid-Holland en Zeeland—Rotterdam ware zeker in het algemeen belang geschikter zetel voor dit hof, en alleen een even ongepast als naar mijn inzien onnoodig ontzag voor de Haagsche balie kan die verplaatsing hebben belet — te 's Hertogenbosch voor Noord-Brabant en Limburg, te Arnhem voor Gelderland en Overijssel en te Leeuwarden voor Friesland, Groningen en Drenthe. Al de overige thans bestaande hoven worden opgeheven. Ontvang dan hier mijn afscheidsgroet, o hof van Drenthe. Weldra zijt gij slechts eene archaeologische kuriositeit even als uwe voorgangster, de aloude Etstoel, die onder den blooten hemel in de Baller koele de twistzaken van uw landschap besliste, maar, wat ik u bidden mag, voor gij in vrede ter ruste gaat, vermaak ten getuige uwer voortdurende werkzaamheid een uwer konvokatiebriefjes, waar steeds: *niets op de rol*" op gedrukt staat, aan de kommissie der Akademie van Wetenschappen, die onze vaderlandsche oudheden in bewaring neemt. Gij hebt die eereplaats over en t' over verdient door kalme berusting, waarmede gij uw doodvonnis zijt te gemoet gegaan. Ook de opheffing der andere hoven heeft weinig strijd gekost, en daarom vooral heeft men het den Groningers zeer kwalijk genomen, dat zij zoozeer ijverden, om hunne stad tot den zetel van het hof der drie noordelijke provincien te verheffen. Mijns inziens deed men hun daardoor onregt; overeenkomstig het voor deze kwestie alleen geldende belang der regtzoekenden had Groningen op dien zetel alleen aanspraak als de aanzienlijkste stad, meer in het midden van het regtsgebied gelegen dan Leeuwarden, en bij welks hof reeds volgens de nu bestaande inrigting steeds meer te doen was dan bij het Friesche. En hoe kwam nu de regering tot de tegenovergestelde beslissing? Alleen door deze fraaije redenering: »Groningen heeft eene hoogeschool, dus krijgt Leeuwarden een geregtshof." Alweer een staaltje dier politiek, die in plaats van het algemeene welzijn te bevorderen, steeds allerlei bijzondere en plaatselijke belangen naar de oogen ziet. Het is waarlijk soms, of wij hier nog een dier echt-duitsche vaderlijke regeringen mogen genieten, die hunne onderdanen als zoete en stoute kinderen behandelen. Aan het naarstige Jantje geeft men een boekje, en opdat Pietje niet kriewen zal, wordt hem met een koekje den mond gestopt, maar Klaasje "zoo ge niet wilt deugen", dan krijgt ge op uw broek, dat in den mond der regering zooveel beteekent als: wij verplaatsen het garnizoen en ontnemen u zooveel mogelijk elke voordeelgevende rijksinstelling. Nu kijk maar zoo vreemd niet op; het geschiedt niet alleen in Hanover, dat men aan Emden gelden voor eene sluis weigert, omdat het liberaal is; zeven jaar geleden, toen de tegenwoordige President-Minister ook aan het bewind was, trachtte men ook hier te lande door dergelijke kleingeestige bedreigingen of belofte de kiezers te bewerken, en naauwelijks heeft hij weder eene portefeuille aanvaard, of dezelfde klaagtoon wordt gewordeu, zij het ook zonder gunstigen uitslag, weer hervat. En in dit geval ziet gij op nieuw, hoe één rotte appel de geheele mand tot schande maakt, en hoe de minister van justitie, wien ik overigens om zijne politieke regtschapenheid niet minder hoogacht dan om zijne buitengewone regtskennis, zelfs in dat, wat alleen van zijn departement is, door de idees van zijn finantielen kollega, wordt aangestoken.

Maar laat ons verder zien, wat zijne regterlijke organisatie nog meer nieuws invoert. Het onderscheid tusschen wanbedrijven en misdaden, tusschen korrektionele en kriminele strafzaken is opgeheven, en de beregting al dier gedingen opgedragen aan de arrondissementsregtbanken. Daar nu vrij algemeen over het gehalte van het tegenwoordige personeel dier regterlijke kollegies geklaagd wordt, hoor ik het voor zeer gelukkig, dat de heer Dullert door een amendement wist te bewerken, dat de nieuwe inrigting niet in werking zoude komen, voordat de tegenwoordige indeeling in arrondissementsregtbanken en kantongeregten was herzien. Men heeft daardoor tevens de gelegenheid ook hier, gelijk nu met de hoven plaats greep, de bestaande te groote weelde te besnoeijen en ik hoop vooral, d… men dan den moed zal hebben over de provinciale gre… zen heen te stappen, en bij die nieuwe indeeling v… het regtsgebied den eenigen waren rigtsnoer vol… dat de burger regt zoekt ter plaatse, waar hij ter mar… gaat. Ik besef, zulk eene regeling zal veel arb… vereischen, en het getuigt op nieuw voor de groo… werkzaamheid van den minister, dat hij niettegensta… de deze wijziging het tijdstip der invoering zijner w… niet na 1 Januarij 1862 wilde verschuiven. — De… bepaalt verder, dat de regtspraak in hooger bero… over alle zaken, zoowel van strafregterlijken als bu… gerlijken aard wordt opgedragen aan de hoven. D… appel in strafzaken vond vooral tegenstand, meest o… dit prachtige argument, dat zulks nergens anders t… wereld bestaat. Het zal voorwaar niet de eerste ma… zijn, dat Nederland aan het overige Europa door voortr… felijke instellingen den weg wijst, en in een land, wa… geen jury bestaat, noch bestaan kan, ligt het in de… aard der zaak, dat men bij de voor het leven of … eer der ingezetenen zoo gewigtige strafvonnissen n… minder waarborgen tegen de feilbaarheid der regt… eischt dan bij burgerlijke gedingen. Ten slotte mo… ik u nog op eene belangrijke nieuwe bepaling wijze… die wij echter niet aan den minister, maar aan de… heer van Eck te danken hebben. De Hooge Raad spree… regt in hooger beroep over koloniale vonnissen op de… voet, zooals dit door nadere *wetten* zal worden bepaal… terwijl het oorspronkelijke regeringsvoorstel dit o… door algemeene maatregelen van inwendig bestuur w… de regelen. Zal dus dit regt van appèl kunnen word… uitgeoefend, dan moet eerst het regtswezen in de K… loniën, voor zoover zich dit over Europeanen of da… mede gelijkgestelde personen uitstrekt, aan het oorde… der wetgevende magt worden onderworpen. Op nieu… heeft de Tweede Kamer door de aanneming van … amendement getoond, dat zij voortaan in koloni… zaken flinkweg een vrijzinnige rigting volgen wil.

Gij ziet uit dit overzigt, dat ik in het algemeen m… de nieuwe regterlijke organisatie nog al ingenome… ben. Daar na de stemming van verleden jaar een… afschaffing van het regt van kassatie toch niet te ve… krijgen was, geloof ik inderdaad, dat deze regeling, wa… de hoofdzaken aangaat, alles geeft, wat men in de bestaan… de omstandigheden verlangen kan, en dat, wordt z… spoedig door eene grondige hervorming onzer burge… lijke regts- en strafvordering gevolgd, het algemee… daarbij veel baat zal vinden. Het is een ware triom… voor dezen minister van justitie, dat het hem eindelij… gelukt is, dat voortdurende struikelblok al zijner voo… gangers uit den weg te ruimen. Hij verdient alle… lof voor zijne schitterende houding gedurende den vij… tiendaagschen strijd; zijne talrijke redevoeringen dr… gen niet alleen den stempel eener vurige, baast Oos… tersche welsprekendheid, maar getuigden evenzeer voo… zijne veelomvattende kennis en nimmer rustende ar… beidzaamheid. Zoo iemand, dan was hij het hem verleende koninklijk gunstbetoon, het Kommandeurskrui… van den Ned. Leeuw, ten volle waardig; alleen spijt het mij, dat zijne kollegaas, om zelfs den schijn van pressie op het oordeel der Eerste Kamer te vermijden, hun kontraseign van dit eerebewijs niet hebben uitgesteld, totdat de wet ook daar behandeld was.

Hoezeer ik ook den minister met zijne overwinning geluk wensch, zoo mag ik evenwel niet verzwijgen, dat als ik, niet de kwantiteit, maar de kwaliteit der stemmen voor zijn wetsontwerp naga, de indruk dier zegepraal minder gunstig wordt. Behalve de leden uit het Sticht en die uit Groningen, op één na, behoorden toch de voornaamste juridische specialiteiten in de kamer en bijna al de invloedrijkste politieke leden tot de tegenstemmers. Ik werp met die opmerking natuurlijk geen blaam op de kennis of het gewigt van allen, die vóór stemden, maar het valt niet te ontkennen, dat de stemmen der Friesche vertegenwoordigers en die van twaalf Roomsche leden zeer gunstig waren, om den gunstigen uitslag te verzekeren. Zoude hier ook iets van St. Anna hebben ondergeloopen? Wat ik u bidden mag, heer hoofdopsteller, let toch op den zetter. Hij heeft mij reeds in mijn eersten brief *gens convéables* in plaats van *corvéables* laten zeggen en het sierlijke oud-Fransch der leuze van mijn blazoen geheel gemoderniseerd, en als hij nu hier eens St. Aagte zette, dan trokken uwe lezers daaruit misschien geheel verkeerde gevolgen; het ligt toch niet in mijn plan, u mede te deelen, hoe kuisch de heilige Agatha de verleidingen van den Praetor Quintianus weerstond; ook van het St. Aagteklooster nabij Cuyk wil ik thans liefst niet spreken, en het zoude mij zelfs leed doen, indien ik daar later toe gedwongen werd. Slechts dit wil ik u vragen. Laast gij ook in den *Tijd* dat eenige Nederlandsche jongelingen, waaronder van zeer aanzienlijken huize, besloten hadden dienst te nemen in het pauselijke leger? Ik kan het mij begrijpen, dat katholieke landgenooten lust gevoelen hun heiligen vader in zijn tegenwoordige benarde omstandigheden ter hulp te snellen, maar het zoude mij bevreemden, dat zij ter voldoening aan die eerste opwelling van medelijden hunne burgerschapsregten zouden willen verliezen. En gij weet het, de wet van 28 Julij 1850, Staatsblad No. 44, bepaalt uitdrukkelijk, dat de staat van Nederlander verloren gaat voor elk, die buiten toestemming des Konings in vreemde krijgsdienst treedt. Mag de regering in het algemeen belang die vergunning verleenen, tenzij om onze militairen de praktijk des oorlogs te leeren kennen? Dat nu het leger van den paus voor zulk eene oefenschool de allerminst geschikte plaats is, vereischt na het bekende rapport van Lamoricière wel geen betoog.

ENGELAND.

Londen, 29 November. Keizerin Eugenia heeft een déjenner gebruikt bij de hertogin van Hamilton, met het voornemen om later langer te vertoeven. Zij beantwoordde de adressen van den lord-provoost van Glasgow en te Hamilton in het engelsch. Eerstgenoemde overheidspersoon uitte den wensch, dat de anglo-fransche alliantie lang in stand mogt blijven, en verheugde zich in de handelspolitiek van keizer Napoleon, of met andere woorden, in het engelsch-fransch handelstraktaat. De hertog van Athol en markies van Douglas vergezelden de keizerin.

Deze bemerkte aan het station van Perth een oud soldaat, die zeer ziekelijk scheen en verscheidene eereteekenen droeg. Door medelijden getroffen, gaf de keizerin den man een aalmoes, waarop een der aanwezigen die zich nabij haar bevond (er wordt niet gezegd wie), de ongepaste aanmerking maakte, dat die soldaat te Waterloo tegen de Franschen gestreden had. Deze onbedachte gedienstigheid werd door keizerin Eugenia beantwoord met: »dan verdient de man te meer eene gift, want hij streed tegen een dapperen vijand." De Brit (want een Franschman zou de aanmerking niet gemaakt hebben) werd dus op verdiende wijze beschaamd.

FRANKRIJK.

Parijs, 7 December. De regtbank heeft heden morgen uitspraak gedaan in de zaak van den heer Leymarie. We zullen kortelijk de feiten en den loop der procedure mededeelen.

In weerwil van zijne menigvuldige pogingen, had de heer Leymarie, kooper van het dagblad *Courrier de Paris*, er niet in kunnen slagen, de ministerieele toestemming te verkrijgen. Ten gevolge van bijeenkomsten met verschillende hooge ambtenaren en met den minister van binnenlandsche zaken zelven, was hem bij officieelen brief kennis gegeven, dat de regering hem nimmer als direkteur, hoofdredakteur of eigenaar zoude erkennen van het dagblad dat hij gekocht had. Toen rekende hij het zijn pligt in den vorm eener brochure te moeten publiceeren het verhaal der door hem gedane stappen; en in dit verhaal kwam natuurlijkerwijs voor het onderhoud, dat hij met den minister van binnenlandsche zaken had gevoerd. De heer Leymarie verhaalde, dat Z. E., zijn weigering van toestemming motiveerende, hem had gezegd, dat, »volgens zijne meening, een oppositieblad, gesteund door achtenswaardige mannen, die zonder onderscheid van partij, talenten uitmaakten, gewijd aan het welzijn des publieks, daardoor een onrustwekkenden invloed zou verkrijgen, en hoe meer het zich konstitutioneel betoonde, des te meer zou het zich wachten, de palen der wet te buiten te gaan, in één woord, hoe gematigder, des te lastiger zou het wezen."

Vooral deze passage trof de gevoeligheid der gedeputeerden der oppositiepartij, en een hunner, de heer Emile Ollivier, vroeg, in een openbare vergadering van het Wetgevend Ligchaam, aan den voorzitter van den Staatsraad, zitting hebbende als kommissaris der regering, ophelderingen omtrent de woorden, door den heer Leymarie toegeschreven aan den minister van binnenlandsche zaken.

't Antwoord des voorzitters was duidelijk: hij verklaarde, dat de minister de woorden in kwestie niet had kunnen bezigen, en ze inderdaad ook niet gesproken had.

't Officieel verslag, waarin zich het antwoord van den voorzitter des Staatsraads bevond, werd naar gewoonte opgenomen in de kolommen van den *Moniteur*, en overgenomen door de *Siècle*, de *Presse*, het *Journal des Débats*, de *Opinion nationale*, den *Courrier de Paris* en den *Ami de la Réligion*.

De heer Leymarie wilde niet blijven onder den indruk van het *démenti*, hem door den staatsraadspresident gegeven, en zond aan de bladen, die het officieele verslag hadden opgenomen, een brief, waarin hij de naauwkeurigheid zijner woorden handhaafde, met den eisch, om dezen brief in hunne kolommen op te nemen.

De bladen weigerden, hetzij ze in de meening waren, dat de wet deze opneming verbood, 'tzij op grond van een ander motief, van een feit, dat de heer Leymarie in zijne memorie aanhaalt. Een hoofdambtenaar van het ministerie van binnenlandsche zaken nl. zou zich hebben begeven naar het bureau van den *Courrier de Paris* en den hoofdredakteur, den heer Duvernois, uitgenoodigd, om het antwoord des heeren Leymarie niet te plaatsen, hem te kennen gevende, dat de zegelbewaarder van oordeel was, dat de plaatsing niet gevorderd kon worden, en onder bijvoeging, dat de *Courrier de Paris* zich wel eerst tweemalen mogt bedenken, voor hij zich aan de onaangenaamheden blootstelde, die het gevolg van eene dusdanige zaak zouden zijn. Maar 't was duidelijk, voegt de heer Leymarie er bij, dat een dergelijke injunktie aan een blad, dat reeds twee waarschuwingen had ontvangen, wel moest worden geëerbiedigd.

Zoodanig zijn de omstandigheden, ten gevolge waarvan de heer Leymarie de zes bovengenoemde dagbladen heeft gemeend te moeten dagvaarden, om ze door een regterlijk vonnis te dwingen, zijn antwoord op het hem gegeven démenti op te nemen.

Men ziet, het betrof hier een zaak van groot gewigt voor de dagbladpers, nl. of een persoon genoemd of aangewezen in het officieel verslag van de zitting der wetgevende magt, het regt heeft, om op de aangegeven feiten te antwoorden in de bladen, die het officieele verslag hebben opgenomen.

Wij geven hier de pleidooijen niet terug. Die ze wenschen te kennen, gaan elders lezen, wat de heeren Delprat en Ferdinand Duval hebben gezegd over de motieven, waarop de eisch van den heer Leymarie steunde, evenals de gemotiveerde adhaesie der heeren Berryer, Marie, Dufaure, Freston, Odilon Barot, Delaboulie, Emmanuel Arago, Grévy, A. de Sèze, V. Lefranc, H. Didier en Leblond. De heeren Andral en Baze waren belast met de konklusien der memorie ter teregtzitting te ontwikkelen. Beide hielden krachtig vol, dat de bepalingen der wet van 1822, die het regt van antwoord vaststellen, duidelijk waren en nooit krachteloos gemaakt door latere wetten, zelfs niet door die welke onder de laatste konstitutie waren gegeven. Maar toen de heer Andral den invloed wilde bepalen der gouvernements inscherpingen op de weigering der dagbladen en bijzonder op die van den *Courrier de Paris*, werd hij hierin verhinderd door den president, die hem het gevaar en den risiko der dagbladen deed opmerken, en dat de regtbank zich niet had bezig te houden met meer of min waarschijnlijke gissingen, waartoe hun gedrag aanleiding had gegeven. De heer Ernst Picard, die ook had getracht de debatten op dit terrein te brengen, zag zich genoodzaakt, op denzelfden grond, op te houden na eenige geestige opmerkingen ten gunste van den *Courrier de Paris*.

In tegenovergestelden zin van de konklusien des heeren Leymarie werden de geheele debatten met veel talent gevoerd, door den heer Chain d'Est-Ange, den jongen advokaat, wiens benoeming tot ridder van het legioen van eer voor kort veel sympathie vond bij zijne kollegaas voor de balie. De middelen die hij ontwikkelde, werden door de regtbank aangenomen. De heer Chaix d'Est-Ange pleitte voor den *Moniteur Universel*. De advokaten der andere bladen gaven te kennen, dat zij niets anders vroegen als hun proces te verliezen. De debatten werden gesloten door een warme repliek van den heer Baze en door de konklusien van den keizerlijken advokat Merveilleux-Duvigneau.

Daarop werd het volgende vonnis uitgesproken:

»Overwegende, dat Leymarie de door hem gedane aktie grondt op art. 11 der wet van 25 Maart 1822;

»Overwegende, dat deze bepaling ten doel had, de vergissingen te herstellen, die konden voortvloeijen uit de vrijheid der drukpers, en tegenover het regt van kritiek en aanval het regt van antwoord en verdediging te stellen;"

»Overwegende dat de zin dezer wet duidelijk blijkt, hetzij uit de diskussien, waartoe hare redaktie aanleiding heeft gegeven, hetzij uit den titel- zelven, hetzij eindelijk uit de termen waarin de bepaling, die Leymarie ten zijnen voordeele betrekt, is gesteld en dat veronderstelt een *artikel*, d. i. een schrijven van den journalist- zelven of dat hij opneemt en waarvoor hij verantwoordelijk is;

»Overwegende, dat het verslag der zittingen van het Wetgevend Ligchaam het werk is eener wettig ingestelde kommissie, die de redaktie daarvan nagaat, en dat de opneming, die daarvan is geschied en niet anders als geheel geschieden kan, niet noodzakelijk veronderstelt het gevoelen van den journalist; dat dit laatste gebruik van een regt in overeenstemming is met de eischen der pers en geen verantwoordelijkheid na zich sleept door dit officieele stuk te publiceeren;

Overwegende bij gevolg, dat de gedaagden een opneming, waartoe geen wet hen verpligt, hebben kunnen weigeren:

»Verklaart op deze gronden den eisch van Leymarie ongegrond, ontzegt hem dien en veroordeelt hem in de kosten der procedure tegen alle partijen."

Parijs, 6 December. Een verschrikkelijke tijding heeft dezen ochtend Parijs ontsteld. Op het oogenblik, dat de vierde Kamer van het Hof geopend zou worden, werd het gerucht verspreid, dat haar president, de heer Poinsot, dien nacht in een der wagens van den spoorwegtrein, die hem naar Parijs zou brengen, vermoord was.

De volgende bijzonderheden uit de beste bron worden daaromtrent medegedeeld.

De heer Poinsot, eigenaar van vaste goederen in het departement de l'Aube, digt bij Chaource (arrondissement Bar-sur-Seine) had zijn pachthoeven bezocht, en was met den nachttrein gegaan, om te Parijs te zijn bij de opening der Kamer. Toen de trein aan het station te Parijs aankwam, werd hij alleen in een wagen der eerste klasse gevonden, tusschen twee banken uitgestrekt. Zijn ligchaam dreef in een zee van bloed. Het bovenste des hoofds en de schedel waren letterlijk verbrijzeld, de hersens kleefden aan een der banken. 't Gelaat was ongedeerd en de kalmte der trekken scheen aan te duiden, dat er geen worsteling had plaats gehad en de heer Poinsot gedurende zijn slaap vermoord was.

De lijkschouwing deed zien, dat er drie pistoolschoten waren gelost, een ter plaatse van het hart, maar zoo nabij, dat het wapen was afgestooten en dat de kogel, in plaats van door te dringen, alleen een sterke kneuzing had te weeg gebragt, een tweede op het voorhoofd en een derde achter het oor. Daarmeê had de moordenaar zich nog niet tevreden gesteld, want het bovenste des schedels droeg de sporen van hevige en herhaalde slagen, toegebragt met een stomp werktuig.

Ongetwijfeld had deze moord berooving ten doel. De heer Poinsot was beroofd van zijn horologie, van zijn porte-monnaie, van zijn reiskleed, en van een kleinen zak, dien hij bij zich droeg; men had hem alle papieren ontnomen, zoodat zijne identiteit niet kon worden gekonstateerd als uit een koffer, die zijn naam droeg en die van alle goederen, welke aan de reizigers met den nachttrein behoorden, niet was gereklameerd.

De rooflust der moordenaars is niet bevredigd. De heer Poinsot had geen waarden bij zich, zooals zij veronderstelden en waarvan zij rekenden zich meester te maken; de kleine reiszak bovengenoemd bevatte alleen plannen en papieren zonder gewigt.

De reizigers, die zich in het naburige gedeelte van den trein bevonden, hebben geen gerucht gehoord, en dus is het moeijelijk te bepalen, op welk oogenblik de moord heeft plaats gehad. De baanwachters en reizigers, die zich in een wagen der derde klasse bevonden, herinneren zich alleen dat bij de aankomst aan het station Noisy-le-Sec, iemand uit den trein is gesprongen, voor dat deze geheel stilstond, en na aan het station betaald te hebben, schielijk dwars over 't veld vlugtte.

Op het vernemen dezer treurige gebeurtenis zijn alle zittingen van het hof uitgesteld.

De heer Poinsot was voorzeker een der degelijkste leden van het keizerlijk hof te Parijs. Zoowel door karakter als verdienste wist hij zich in alle rangen der magistratuur en de balie algemeene en hartelijke sympathie te verwerven. Hij was zestig jaren oud.

— De *Moniteur de l'Armée*, een half officieel orgaan van het Fransche ministerie van oorlog, zegt dat de soldaten van koning Frans te Gaëta, 48 uren zonder voedsel gebleven zijn. Zonder de regtstreeksche tusschenkomst der Franschen, die hen van levensmiddelen voorzien hadden, zouden zij dus genoodzaakt zijn geweest, zich aan de Sardiniërs over te geven.

— Als een bewijs hoezeer sedert onze nieuwe handelsbeweging de invoeren toegenomen zijn, kan de volgende staat dienen, waarop eenige der belangrijkste artikelen voorkomen, in vergelijking gebragt met den invoer dierzelfde artikelen over een evenredig tijdvak in 1859. De staat loopt tot 31 October.

		1859.	1860.
		Millioen kilogrammen.	
Regten Verminderd in Mei.	Koloniale suiker (6 maand.)	87.0	97.0
	Koffij. . . . . . . »	15.2	23.3
	Kakao . . . . . . »	2.0	2.9
Vrijgesteld in Mei, in zoover ze ingevoerd zijn uit landen buiten Europa en met Fr. schepen.	Katoen. . . . . . »	56.6	94.8
	Wol . . . . »	25.7	40.6
	Indigo en coch. »	1.0	4.9
	Nitrate. . . . . . »	9.3	12.7
Verminderd in Julij.	Steenk. en cok. (4 md.)	1.618.0	1,820.0
Verminderd in Oct.	Gegoten metaal, ijzer en staal . . (1 maand)	3.4	3.2

Wat de uitvoeren aangaat, zoo heeft in de vijf laatste maanden, dat is nagenoeg in het tijdperk sedert de herziening van ons tarief, de waarde daarvan uit Parijs (om ons daartoe te bepalen) bijna vijftien millioen meer bedragen dan in hetzelfde tijdvak van 1859.

— Toen de keizer den heer de Forcade la Roquette aanwees voor de algemeene direktie der bosschen, antwoordde deze, dat hij volstrekt geen verstand had van het boschwezen. »Daarom juist heb ik u gekozen", zeide de keizer, »omdat ik er van verzekerd ben, dat gij niet reeds een vooraf bepaald stelsel hebt opgevat en niet blindelings den ouden dwaalweg zult bewandelen; er zijn vele oude kwestiën tot eene beslissing te brengen, ik zal u mijne plannen voorleggen, en gij hebt die slechts te volgen". Toen de heer Forcade in deze betrekking was geslaagd, heeft de keizer besloten hem tot minister van financien te benoemen, om sedert lang beraamde plannen ten uitvoer te brengen. In een eenige jaren geleden uitgekomen werk van *le bibliophile Jacob*, getiteld: *Napoleon III*, kan men het beginsel van het nieuwe stelsel vinden.

Eene andere kwestie, welke de heer Forcade zal hebben te onderzoeken, is die der plaatselijke belasting. De inkomsten daarvan voor de stad Parijs zijn zoo aanzienlijk, dat men er voor alsnog niet aan moet denken die af te schaffen. De nieuwe minister is echter belast met het onderzoek, of die belasting in andere steden van Frankrijk niet kan worden gemist. De ondervinding, welke men onlangs in Belgie hieromtrent heeft opgedaan, zal tot uitgangspunt verstrekken voor eene diskussie, welke gedurende den winter, onder voorzitting van den keizer, bij den raad van state zal plaats vinden.

— De inkomsten van de stad Parijs beliepen gedurende het jaar 1859 110,306,124 francs en de uitgaven 97,720,544 francs. De plaatselijke belasting bragt op 54,040,437 francs; in tien jaar is die opbrengst met ruim 21 millioen verhoogd. Men berekent, dat de opbrengst daarvan voor 1860 zal beloopen ongeveer 66 millioen, omdat men mag rekenen op 400,000 nieuwe inwoners, welke gemiddeld 30 frcs. per hoofd opbrengen.

— Het plan van eene telegrafische verbinding tusschen Europa, Azie en Amerika, dat aan den keizer is ingediend, is op zijn bevel met eene speciale nota aan den minister van buitenlandsche zaken opgezonden.

— De heer Escoffier, eigenaar der keizerlijke wapenfabriek te Saint-Etienne, is door den minister van oorlog gemagtigd, om 30,000 geweren voor Piemont te vervaardigen. Tegen het einde van dit jaar zal met de aflevering een begin worden gemaakt. De Piemontesche regering heeft 70,000 geweren met vuursteenen van de Fransche regering aangekocht en deze zullen thans tot perkussiegeweren worden ingerigt. Vijftienhonderd werklieden zijn dag en nacht met dit werk bezig.

Parijs, 6 Dec. Het schijnt, dat een militair opperbewind in al zijne gestrengheid in Algerie zal worden ingevoerd. De nieuwe gouverneur, de hertog van Malakoff, is bezig zijn personeel te kiezen. Naar men zegt, zou generaal de Martimprey reeds de funktien van generaal-majoor bij den hertog hebben op zich genomen; kolonel Ranson zou eerste adjudant van den maarschalk zijn en generaal Raoul chef van den staf. De heer Mercier-Lacombe zou tot direkteur der civiele zaken worden benoemd. Het opperbestuur over de kolonie zou door het departement van oorlog alhier worden uitgeoefend en wel bepaaldelijk onder direktie van kolonel Rebourt.

— In de Engelsche bladen vindt men eene belangrijke beschrijving van het gepantserde oorlogsfregat *la Gloire*. In deze beschrijving, geleverd door den heer Hussey Vivian, lid van het Lagerhuis, die het vaartuig onlangs te Toulon gezien, maar te vergeefs verzocht heeft het ook van binnen te bezigtigen, wordt dit schip als een hoogst gevaarlijk oorlogswerktuig voorgesteld, bestand tegen de werking van het zwaarste geschut, gewapend met een veertigtal gegroefde kanonnen van groot kaliber, aan den boeg kort bij de waterlijn, voorzien van eene vooruitstekende snebbe van zwaar ijzer, waardoor het andere schepen in den grond kan stooten, en voorzien (volgens opgaaf) van stoomwerktuigen van 1000 paardenkracht, waardoor het eene vaart bezit, welke die der meeste oorlog-stoomschepen overtreft. De berigtgever voegt er bij, dat de Franschen nog vier dergelijke vaartuigen reeds te water hebben, en tien andere in aanbouw zijn.

— Op verzoek van de *Société d'acclamatation*, heeft de minister van buitenlandsche zaken alhier, uit Santa-Fé eene hoeveelheid arracacha-zaden ontboden, met oogmerk om in het aanstaande voorjaar te beproeven, of dit gewas op den Franschen bodem zou kunnen geteeld worden. Dit knolgewas maakt thans het voornaamste voedsel uit van de bergbewoners in Nieuw Grenada, die het gekookt, of in heete asch gebraden, met bijvoeging van vleesch nuttigen, terwijl het niet alleen spoedig gaar, maar ook ligt te verteren is. Bovendien levert de knol, fijn gemalen en in den oven gebakken, eene uitmuntende soort van brood, en door eene goedkoope, hoogst eenvoudige bewerking, ook eene soort van tamelijk goeden wijn. Het vee eet dit gewas zeer gaarne en het is vooral uitmuntend geschikt tot mesting van varkens. Iedere knol, in den grond gepoot, geeft 4 tot 8 knollen, ter lengte van 15 à 25, ter dikte van 4 à 8 centimeters en ter zwaarte van

2 à 3 kilogrammes, zoodat de opbrengst op 40 à 80,000 kil. per bunder kan worden geschat. Het heeft ook niet bepaaldelijk een goeden grond noodig, want het groeit welig tot zelfs in de slechtste en meest vochtige bodems, waarin de aardappelen verrotten.

DUITSCHLAND.

Berlijn, 23 November. Door het ministerie van oorlog is verordend, dat eene kommissie door middel van proefnemingen zal onderzoeken, op welke wijze het vervoeren van in den oorlog gewonde militairen langs de spoorwegen het best kan geschieden. Met bedoelde proefnemingen zal, naar men verneemt, onverwijld een aanvang worden gemaakt.

— Men wil hier weten, dat ook het Engelsche gezantschap te St. Petersburg tot eene ambassade zal worden verheven.

— Ten aanzien der testamentaire beschikkingen van de dezer dagen overleden keizerin-weduwe van Rusland, verneemt men, dat zij haren lieveling, den jongste der grootvorsten, Michael Nikolajewitsch, tot hoofd-erfgenaam heeft gemaakt. De nagelaten bezittingen moeten enorm zijn, o. a. zou zij alleen voor 12,000,000 roebels aan diamanten hebben nagelaten. Dit cijfer schijnt echter wel wat overdreven.

— Uit de Donau-vorstendommen zijn hier zeer onbevredigende berigten ontvangen. De Hongaren, die derwaarts geëmigreerd zijn, maken uitgestrekte toebereidselen, om op een gegeven oogenblik den opstand te doen uitbarsten. Zij schijnen over aanzienlijke geldmiddelen te kunnen beschikken en door vorst Kusa krachtig te worden ondersteund. In den laatsten tijd zijn weder talrijke oproerige, proclamatiën uit de Donauvorstendommen in Hongarije binnengesmokkeld.

SPANJE.

Een Madridsch blad, *le Reino*, meldt, op grond van een schrijven uit Londen, het bestaan van een uitgebreid plan, om de dynastie van koningin Isabella II omver te werpen. »De aandacht van Engeland, wordt in dat schrijven gezegd, is zeer gevestigd op de vereeniging van Spanje met Portugal, onder den scepter van Pedro V, en die natie is zoo zeer besloten, om deze verandering van dynastie tot stand te brengen, dat het huwelijk van de princes Alice met een Duitschen prins, en dat van Pedro V met eene princes van Zweden geschorst zijn, in de verwachting van een huwelijksverbindtenis tusschen den koning van Portugal en de tweede dochter van koningin Victoria, in weerwil van het verschil in godsdienst. Dit huwelijk zoude tot stand komen, zoo Engeland de vereeniging van Spanje en Portugal onder den scepter van dom Pedro kon verkrijgen. Engeland zoude voor zijn aandeel de Spaansche bezittingen in Africa vorderen. Zoo de Engelsche regering niet mogt slagen in de verwezenlijking van haar plan, zoude het de aanspraken van Don Juan in de hand werken, ten einde zoo doende den burgeroorlog in Spanje te doen ontbranden."

— In eene der laatste zittingen van de Spaansche Cortes heeft het 1ste hoofdst. van de staatsbegrooting (huis der koningin) tot zeer scherpe diskussien aanleiding gegeven. De minister van financien gaf in den loop daarvan te kennen, dat hij het onvoegzaam achtte, de persoon van H. M. de koningin in de debatten te mengen en dat de leden over alles wat tot de civiele lijst betrekking had eigenlijk zonder diskussien behoorden te stemmen. De heer Olozaga heeft die zienswijze uit een historisch en politiek oogpunt hevig bestreden, en van deze gelegenheid gebruik gemaakt, om opentlijk de meest harde waarheden te doen hooren aan onderscheidene hooggeplaatste personen uit de hofkringen, die, gelijk hij aantoonde, met hunne baatzuchtige en trouwelooze handelingen, het bepaaldelijk er op toeleggen, om koningin Isabella hare populariteit te ontrooven. Inzonderheid bragt hij onderscheidene eigendunkelijke handelingen van den minister van financien aan het licht, en verweet hem opentlijk, dat hij uit de staatskas op eigen gezag twintig millioen realen zonder eenigen waarborg op de civiele lijst had voorgeschoten, alsof het hem vrijstond zoo maar willekeurig over 's lands gelden te beschikken. In den loop zijner rede, die herhaaldelijk van de tribunes werd toegejuicht, vroeg hij ook aan de regering, op grond van welk vermeend regt zij zich had aangematigd, om tot zelfs in de residentie kloosters te herstellen, die ingevolge de ware bedoeling en duidelijke uitspraak der wet waren afgeschaft. De maarschalk O'Donnell heeft die rede wel met kracht van taal beantwoord, maar zijn vertoog was, naauwkeurig beschouwd, niets anders dan eene lofrede op de koningin. Volgens den berigtgever is het genoemde hoofdstuk in de kamer der afgevaardigden den volgenden dag met eene overgroote meerderheid aangenomen, maar zag men toch te Madrid den verderen loop der debatten in eene zekere spanning te gemoet.

ITALIE.

Toen Victor Emanuel zich naar de napolitaansche staten begaf, werd hij, door Loretto komende, bij den ingang der kerk het Heilige Huis door het kapittel en de overige leden der geestelijkheid ontvangen. De bisschop van Loretto was hierover zeer verbolgen en schreef een brief aan al die schuldige priesters, waarin hij verklaarde, dat hij zeer verwonderd was te zien, dat zij, reeds geëxkommuniëerd, het altaar bestegen en een aktief en passief gebruik van de sakramenten gemaakt hadden. In dat schrijven, dd. 14 Nov. jl. komt o. a. het volgende voor: „Zeer eerwaarde heer! Het is mijn pligt u bij deze kennis te geven dat, om redenen mij en u bekend, gij de groote exkommunikatie, *latae sententiae*, beloopen hebt, waarvan het gevolg is dat gij *a divinis* geschorst zijt, dat is te zeggen beroofd van het aktief en passief gebruik der sakramenten. Inmiddels deel ik u mede dat deze schorsing niet van mij uitgaat, maar door de kanonieke wetten wordt gelast, en ik kan er u niet van ontbinden: dit kan alleen de opperpriester." Twee kanunniken en vier priesters hebben gezamentlijk aan den bisschop geantwoord, dat zij niet wisten, waarom zij de exkommunikatie verdiend hadden. „Om door kerkelijke berispingen getroffen te worden," zeggen zij, „moet de priester zich aan misdrijven hebben schuldig gemaakt, wier zwaarte hem onbekwaam maakt, om de heilige dienst te verrigten niet alleen, maar tevens om lid te zijn van de vereeniging der geloovigen. Wat ons betreft, hoe diep wij ook ons geweten hebben onderzocht, wij vinden ons aan zulke gruwelen niet schuldig; en daarom kunnen wij de opmerkingen van uwe hoogwaardige excellentie niet in overweging nemen." Deze zes geestelijken hebben den bisschop een termijn van drie dagen gesteld, om hun aan te toonen de snoode handelingen door hen gepleegd; na verloop van dien tijd zullen zij, als de bisschop niet geantwoord heeft, met de heilige dienst voortgaan.

— Aangaande de oproerige beweging, in den nacht van 25 op 26 November, te Aquapendente wordt het volgende gemeld: »Sedert geruimen tijd, waren zij, die uit de provicie Aquapendente waren geëmigreerd, door de burgers der stad uitgenoodigd in hun vaderland terug te keeren, waar zij zich zouden vereenigen, om op nieuw het juk der geestelijkheid af te schudden en aan de plagerijen en mishandelingen der pauselijke gendarmes een einde te maken.

»Bij het volksbesluit van 2 Nov. hadden zij waardig geprotesteerd tegen de klerikale regering en voor de vereeniging met het koningrijk Italie gestemd. Hunne stemmen zijn vernietigd. Thans protesteren zij met de wapenen in de hand, omdat zij tegen elken prijs deel willen uitmaken van het gemeenschappelijke vaderland.

»Na het met de bevolking eens geworden te zijn, zijn 35 jagers, in den nacht van den 25sten op den 26sten, de stad binnengerukt; zij stonden onder bevel van kapitein Richard Bosquet en den majoor-adjudant Joseph Montanucci, en begaven zich naar de kazerne der gendarmen, die terugtrokken, en gaven hun bevel zich over te geven.

»Daar zij geen vast plan hadden gemaakt en voor tegenstand vreesden, te meer daar zij twintig hunner als wacht aan de poort hadden moeten laten, zoodat er slechts 15 aanvallers waren, is hunne stoutmoedigheid zeer te bewonderen. De pauselijke gendarmes hebben zich met wapenen en paarden overgegeven. Het eenige pauselijke wapenschild, dat nog over was gebleven, is verbroken, en de nationale vlag is onder daverende toejuichingen geheschen.

—De *Nationalités* bevat in haar laatste nommer eenige berigten omtrent Gaëta, die men gerust onder het zoogenaamde *oud nieuws* kan rangschikken. Eéne mededeeling echter is te kurieus om het onvermeld te laten. Te Gaëta, zegt het blad, wordt de moed der soldaten op eene zonderlinge manier aangewakkerd. Wie zich namelijk door dapperheid onderscheidt, mag tot belooning daarvan trouwen en in het kwartier zijne vrouw bij zich nemen. Onder de onlangs gevangen genomen Napelschen waren er zeer velen, die vrouw en kinderen, of hunne aanstaande echtgenoote in gezegende omstandigheden bij zich hadden. »Het was eene hartroerende omstandigheid," zegt het blad, »zooveel kraamvrouwen te zien, die op een handvol stroo, zonder linnen, zonder kindergoed, aan al het noodige gebrek hadden." De Sardinische regering heeft intusschen maatregelen genomen, om die vrouwen en kinderen voorloopig te Napels in een klooster huisvesting en verzorging te verschaffen.

RUSLAND.

In Rusland schijnt men de onvruchtbare polemiek tegen de Turijnsche staatkunde moede te zijn en zich *nolens volens* naar de staatkunde der *faits accomplis* te willen voegen. Zoo geeft de *Invalide*, een der meest gelezen en invloedrijkste Russische bladen, den paus den raad, de voorstellen van koning Victor Emmanuel aan te nemen, vermits het den H. Vader daardoor mogelijk wordt, zich met eere uit zijn eeuwig *non possumus* te redden. Wel is waar, zegt het blad verder, het moet den opvolgers van Hildebrand smartelijk vallen, de wereldlijke magt op te geven, doch deze is reeds zoo gedaald, dat het der moeite niet waard is, haar door bloedvergieten in stand te houden. »De paus — dus besluit de *Invalide* met zalving — zal het hoofd der katholieke wereld in een geestelijk opzigt zijn en dit is zijne ware bestemming. Hij is de eerste dienaar van hem, die gezegd heeft: Mijn rijk is niet van deze wereld."

KAAP de GOEDE HOOP.

Uit Kaapstad wordt van 22 Oktober jl. o. a. het volgende berigt: »Op de vroeger besproken vereeniging van den Vrijstaat met de Zuid-Africaansche republiek schijnt thans weinig of geen kans meer te bestaan. Nadat de heer Pretorius, ten gevolge van gerezen geschil met den volksraad, zijn ambt als president van den Vrijstaat had nedergelegd, stelde de volksraad dadelijk den heer Schoeman tot waarnemend president aan, en heeft de deputatie uit den Vrijstaat besloten hem te ontvangen. Ofschoon men nu den afloop der onderhandelingen met hem nog niet kent, bewijst het gebeurde duidelijk genoeg, dat de volksraad de vereeniging der twee Staten wil tegenwerken.

»Overvloedige regens hebben in de westelijke provincie de vrees voor een slechten oogst nog meerendeels doen wijken, en in de oostelijke schijnt men nog al goeden moed, ook op het wolsaizoen, te hebben. De verandering van het engelsche belastingstelsel op den invoer van wijn, baart onzen wijnboeren nog grooter angst dan de ziekte, die zich in de wijngaarden geopenbaard heeft. Verder heeft zich aan de Kaapstad het misnoegen onder de aangevoerde engelsche landverhuizers op nieuw en sterk geopenbaard. Zij klagen dat de regering valsche voorstellingen omtrent de werkloonen, den prijs der levensmiddelen en de vraag naar arbeid gedaan heeft. In de oostelijke provincie daarentegen zijn de landverhuizers tevreden. Men denkt overigens dat een 5000tal landverhuizers uit Nieuw-Schotland naar Kafferland zal overkomen, waar 90,000 acres land voor hen afgezonderd zijn."

AMERICA.

Uit New-York o. a. gemeld: »De groote *Humbugger* Barnum doet thans weder veel van zich spreken en hij is inderdaad onverwoestbaar. Nadat hij bankroet had geslagen, heeft hij zijne meeste schulden betaald en ontvangt thans weder geld bij hoopen in zijn museum. Eerstdaags zullen wij de Siamesche tweelingbroeders, die, zoo als bekend is, hier in de Unie wonen, in Barnums museum in een belangwekkenden toestand zien. De twee aan elkander gegroeide Aziaten zijn bijzonder ijverige politici, maar van geheel verschillende zienswijze en in eeuwigen twist. De een is demokraat, de andere zwart-republikeinsch. Barnum is met hen overeengekomen, dat zij hunne staatkundige twisten voor het publiek alhier zullen ten beste geven. De spekulatie is voortreffelijk; het zal dollars regenen. Naast de Siamezen wil hij de twee zoogenaamde Aztekische kinderen ten toon stellen, met welke een sluwe Yankee zelfs »geleerden" in Europa heeft om den tuin geleid. Zij zijn niets anders dan Mikrokephalen, misgeboorten uit de republiek San Salvador, produkten van verdorven bastaardbloed van negers en Indianen, zoo het kroezig hoofdhaar aantoont. Met Azteken hebben zij evenveel gemeen als het mannetje in de maan. Een zeer gelukkig denkbeeld van Barnum is ook, dat hij »een kongres der natien" wil bijeenbrengen. Zijne agenten zijn er in de verschillende werelddeelen op uit, om menschen van allerlei ras voor zijn museum te bezorgen; wij zullen mitsdien eerstdaags Eskimoos, Tunguseu, Hottentotten, Kaffers, Arabieren, Indianen van allerlei soort, Papuas, Mongolen, enz. enz. bij elkander zien — een levend ethnologisch kabinet, waarmede de groote *Humbugger* later ook naar Europa denkt te komen.""

INDUSTRIEELE BERIGTEN.

In de maand September van dit jaar heeft de minister van Financien in *Rusland* een verslag ingediend van den toestand der geldmiddelen. De uitslag schijnt niet bijzonder gunstig in vergelijking met het vorige jaar. De staatsschuld heeft op den eersten Januarij 1860 bedragen 556 millioen roebels, zijnde 39 millioenen meer dan een jaar te voren. De renten hebben bijna 34½ millioen gevorderd. Aan krediet-billetten was in omloop een kapitaal van bijna 680 millioenen, tegen 645 millioenen in het vorig jaar, terwijl in het fonds ter inwisseling voorhanden waren 87 millioenen in specie en 9 millioenen in fondsen, te zamen 96 millioenen, tegen 111 in het jaar 1858.

Zweden. Bij de veelvuldige verbeteringen van het verkeer, welke reeds plaats vonden, blijft er nog veel overig dat voor hervorming en vereenvoudiging vatbaar is. Onder die zaken doet zich in de eerste plaats het oude, ja verouderde, stelsel der reispassen voor. Algemeen wordt erkend dat daardoor geen voldoende waarborgen van veiligheid worden verkregen, terwijl het aan de reizigers hoogst zelden eenig voordeel, en daarentegen veel tijdverlies, onkosten en onaangenaamheid bezorgt. Het was voorzeker niet te verwachten, dat een liberale maatregel tot hervorming van dat stelsel van *Zweden* zoude uitgaan. Toch heeft dat gouvernement in de afgeloopen maand October een stap gedaan, waardoor het de meeste andere staten op dit punt vooruit is. Het heeft besloten het reispassen-stelsel af te schaffen. „Ofschoon de toestand van Europa niet bijzonder bemoedigend is, zegt de hevige *Times*, en hoewel oorlogen en geruchten van oorlog aan meer vreesachtige bestuurders een voorwendsel tot uitstel zouden hebben geleverd, heeft het Zweedsche gouvernement die hinderlijke instelling stoutmoedig aangetast. Het heeft het goede werk niet flaauwhartig noch ten halve gedaan; het geheele stelsel, met al zijn ingewikkelde afschuwelijkheden en dwaasheden, is eensklaps weggevaagd, en opentlijk is verkondigd, dat voortaan een iegelijk het Zweedsche grondgebied even ongemoeid binnenkomen, doortrekken of verlaten kan, als b. v. de Engelschen in hun eigen land kunnen doen.

„Zulk een stap verdient allen lof, en het is voor de zaak der beschaving alleen maar te hopen, dat een zoo goed voorbeeld spoedig navolgers vinde.

„In sommige Duitsche staten is het reispassen-stelsel door den invloed van het gezond verstand allengs feitelijk in onbruik geraakt; maar Zweden is, gelooven wij, het eerste onder de rijken van het vaste land, hetwelk verlicht genoeg is om dien toestel tot kwelling en verongelijking bij een stellig besluit af te schaffen en om te verklaren, dat, zoo ver zijn grondgebied betreft, een iegelijk vrijheid van gaan en komen zal hebben".

Er schijnt nu een betere tijd voor het persoonlijk verkeer tusschen de volken op handen te zijn. Zweden is ruiterlijk voorgegaan, en in de laatste weken heeft zelfs het absolute gouvernement van Rusland de voorschriften van zijn paspoortstelsel gewijzigd. Tot onlangs mogt geen ingezeten van dat rijk zich op reis begeven zonder van verlofpas te zijn voorzien; die bepaling is reeds eenigen tijd afgeschaft voor de spoorwegreizigers, thans ook voor die, welke met andere groote vervoermiddelen reizen. Ook in Belgie worden vele klagten tegen het paspoort-systeem gehoord; het zou niet te verwonderen zijn, zoo dat rijk, hetwelk de voordeelen van internationaal verkeer dagelijks ondervindt, en steeds meer waardeert, weldra een stap deed op denzelfden weg van vereenvoudiging. Mogt die zienswijze algemeen ook bij andere Staten ingang vinden, en van liberale voorschriften voor visitatie van *reizigers-bagage* worden opgevolgd. Het tijdstip waarop de grenzen van rijken voor allen vervoer zullen openstaan, is voorzeker nog verre verwijderd, en kan ook niet daar zijn, zoolang inkomende regten, al ware het alleen in verband met inlandsche *akcijnsen*, moeten geheven worden; doch bij de vrij algemeene verlaging van regten, met toeneming van personen-vervoer, is de visitatie der *reizigers-bagage*, zoo als die plaats vindt, inderdaad thans niet veel meer dan een nuttelooze formaliteit, die veel kwelling en tijdverlies veroorzaakt.

Ook in Nederland is in de 2e kamer der St. Generaal op eene herziening van het stelsel der reispassen aangedrongen, doch het wenschelijke der afschaffing is door de regering niet toegegeven.

— Onder de nieuw aangelegde spoorwegen is er een die meer bijzonder de aandacht verdient. — De Donauhandel en de landbouw der vorstenlanden zien thans hun débouché aanzienlijk verbeterd door den aanleg van een klein doch gelukkiggekozen eind spoorweg in *Turkije*. In het jaar 1857 bekwamen eenige Engelsche ondernemers koncessie van de Porte, om een spoorweg aan te leggen van Tschernawode aan den Beneden-Donau tot Kustendje aan de Zwarte Zee. Het doel der onderneming was, voor het handelsverkeer der Donau-landen een korter en veiliger weg daar te stellen, dan de kronke-

lende en verzandende uitmondingen van den Donau opleveren; de weg uit de Donau-landen naar Konstantinopel zou daardoor 260 Engelsche mijlen (of 87 uren gaans) korter worden, waarvan men vooral voor den graanhandel, en in het algemeen voor den uitvoer der produkten van den vruchtbaren bodem van Wallachye en Moldavie, groot voordeel verwachtte.

Deze onderneming is thans nagenoeg volbragt. De spoorweg is gelegd, waartoe het noodig geweest is eene landstreek voor overstrooming te beveiligen door een dijk langs een gedeelte van den oever van den Donau te leggen. Aan het eene uiteinde der linie, te Tschernawoda, zijn door de spoorwegmaatschappij groote pakhuizen, inzonderheid voor het bergen van granen, gebouwd; en aan het andere uiteinde, te Kustendje, zijn werken tot daarstelling eener haven ondernomen, welke aanvankelijk reeds eene veilige ankerplaats voor verscheidene schepen opleveren.

Onlangs is de spoorweglinie plegtig ingewijd, waarvan goede verwachtting mag gekoesterd worden.

— De zaak van den *slavenhandel* en het niet naleven der daaromtrent bestaande wetten en verdragen, maakt, gelijk onze lezers weten, in de laatste tijden een punt van overweging uit bij de Engelsche regering. — De bewindslieden, erkennende dat de ongeoorloofde menschenjagt en menschenhandel van Africa en N.-America *toenemende zijn*, heeft de regering der Ver. Staten nieuwe voorstellen gedaan tot uitroeijing van dien handel. Het daarop door het Washingtonsche kabinet gegeven antwoord is over het geheel afwijzend. Het voorstel om op de kust van Cuba met Engelsche en Noord-Americaansche kruisers bestendig en regelmatig wacht te houden, wordt onaannemelijk geacht, omdat het op geene bepaling eener overeenkomst met Spanje steunt. Ook heeft het Washingtonsche kabinet onoverkomelijke bedenkingen tegen het voorstel, om door den invoer van vrije arbeiders uit China de behoefte aan slavenarbeid weg te nemen: de aanwezigheid van vrije arbeiders van buitenlandsche afkomst zou, meent het, den geest der negerslaven bederven en hen weêrbarstig en onhandelbaar maken. De slavenhoudende staten der Unie, welke meestal de vestiging van vrije negers op hun grondgebied tegengaan, zouden zich dan ook denkelijk tegen den invoer van koelies verzetten.

Zoo is het antwoord der regering geweest onder den preisident Buchanan, den gekozene der slavernij-mannen. Bij de thans plaats gehad hebbende verkiezing van een nieuwen President heeft daarentegen de *antie-slavernij* partij de bovenhand gehouden. In het Zuiden heeft dit veel onlusten verwekt, en in onstuimige volksbijeenkomsten wordt thans aangedrongen op eene scheuring der Unie, en vestiging van een nieuwen Bond van Slavenstaten. Gewigtige gebeurtenissen zijn daar te verwachten.

— Het plan van den heer Wilson wordt ook na zijn overlijden voortgezet. Den 17den September jl. is te *Bombay* een proklamatie door de regering uitgevaardigd, waarin de heffing eener *incometax* in Britsch-Indie wordt aangekondigd, als een tijdelijke maatregel tot stijving der na den opstand uitgeputte schatkist. Alle klassen der bevolking, inlanders en Europeanen, ambtenaren en partikulieren, zullen gedurende eenige jaren eene belasting van hunne jaarlijksche winsten en inkomsten moeten opbrengen; wie meer dan 200 en minder dan 500 ropijen inkomen in een jaar heeft, betaalt daarvan twee per cent; wie 500 ropijen of meer inkomen heeft, vier per cent. De aanslag geschiedt volgens eigen aangifte der belastingschuldigen, doch bij twijfel kan de regering openlegging van boeken en overlegging van bewijsstukken vorderen en zelve het bedrag van het belastbaar inkomen bepalen, terwijl de belastingschuldige, daarmede geen genoegen nemende, eene hoogere uitspraak zal kunnen inroepen.

Het blijkt thans uit de laatste berigten, dat de uitkomst de verwachtingen zelfs heeft overtroffen. De aangiften geschieden juister, en de opbrengst blijkt hooger, dan men gemeend had.

VERSCHEIDENHEDEN.

Thans schijnt het twijfelachtig berigt aangaande den dood van den jeugdigen reiziger, Dr. Roscher, bevestigd te zijn geworden. Alleen, zonder eenige bescherming, zonder een vertrouwden vriend, ondernam hij eene reis van de oostkust van Africa, naar het meir Nijassa of Nijandscha. Zijn eerste plan was, om de bronnen van den Nijl op te sporen, maar hij werd daarin verhinderd. Het meir Nijassa is het eerst door hem als Europeaan bezocht; aan dat meir is hij te Hisonguuij vermoord geworden, alleen met het doel om hem te bestelen. Hij begon zijne reis van het eiland Zanzibar. Toen hij te Quiloa gekomen was, voorzag hij zich bij zijne reize naar het Nijassameir slechts van twee bedienden. Een hunner is met hem vermoord; de andere is gevlugt en bragt het berigt van dien moord te Zanzibar. Vier der schuldigen wachten te Zanzibar hun vonnis af.

Niettegenstaande de gewenschte uitkomsten, door Clintock, aangaande het ongelukkig lot van den Noordpoolreiziger Franklin verkregen, maakt kapitein W. Parker Snow toebereidselen, om op nieuw de plaats te bezoeken, alwaar Franklin zijn einde vond. Hij wil door middel van een kleinen schoener, van 75 tot 90 ton, zekerheid trachten te verkrijgen, of nog niet een deel van de bemanning, onder de Eskimo's levende, naar verlossing uitziet.

Toen bewijze, dat Engeland zeer groote sommen ten behoeve van wetenschappelijke ondernemingen durft bestemmen, dient de volgende opgave van de sommen, die in de financiële begrooting voor 1860—61 voorkomen: £ 7000 voor de Niger-expeditie, onder Dr. Baikie: £ 11,500 voor de Zambezi-expeditie, onder Dr. Livingstone; £ 6300 voor de Palliser-expeditie in Britsch Noord-America; £ 500 voor het koninklijk geographisch genootschap; £ 5000 als renumeratie voor kapitein Clintock, zijne officieren en manschappen voor hunne nasporingen van Franklin; £ 1000 voor prof. Hansen te Gotha, als blijk van erkenning der praktische waarde zijner maantafels voor de Engelsche marine.

De Lord-Mayor-dag van den ouden tijd.

Gelijk men weet, is de 9de November de dag, waarop telken jare de lord-mayor van Londen in zijne nieuwe betrekking wordt geïnstalleerd, of, zoo als bij kortweg wordt genoemd: *The Lord-Mayor-day*. Hij heeft veel van zijn ouden luister verloren, doch dit ligt in den loop der aardsche dingen. Men kan heden ten dage veel schooner zaken zien, dan den middeneeuwschen optogt der City-waardigheids-bekleeders met hunne vergulde koetsen en nestels bekleede maarschalken te paard; met de magtbevoegdheid van den lord-mayor is ook de eerbied voor zijne verschijning verdwenen.

Vroeger was het geheel iets anders. Toenmaals heerschten de lord-mayors in de City als souvereine vorsten, en toen eens een van deze edelen in tegenwoordigheid van een hoop graauw de oproerakte liet voorlezen, en daarbij door een lompen vlegel werd gestoord, liet hij den »schreeuwenden rekel" naar eene naburige straat brengen en hem zonder eenigen vorm van proces het hoofd afhouwen. Toen men den koning berigt gaf van deze willekeurige daad, behaagde het Z. M. allerhartelijkst te lagchen en te verzekeren, dat de lordmayor een flinke knap was, die het verstond zijn persoon te doen eerbiedigen en zijn gezag te handhaven.

De koningen waren den lord-mayors zeer genegen en genadiglijk toegedaan, wanneer zij geld noodig hadden, hetgeen trouwens de regel was. Eduard III schonk hun in het jaar 1354 het voorregt, zich van herauten met gouden en zilveren scepters te laten voorafgaan. Deze koncessie heeft de meeste geschiedschrijvers doen verhalen, dat zij van dien tijd af den titel van lord hebben gevoerd. Deze opgave is echter onjuist, vermits zij den titel van lord eerst in het jaar 1378 en slechts tegen kontante betaling erlangden. De koning had namelijk eens weder geld tot het voeren van oorlog noodig, en ieder werd naar rang en stand belast. Het was eene zoogenaamde vrijwillige dwangleening. Nu was het de vraag, tot welke klasse van staats-ambtenaren men den mayor van Londen moest brengen. »Reken hem tot de earls (graven)!", sprak de koning. Deze onderscheiding kwam op eene buitengewone schatting van £ 100 te staan, doch daarmede was de mayor dan ook lord voor alle tijden.

Het stomme geld speelde over het algemeen de belangrijkste rol in de betrekkingen tusschen de koningen der City en 's lands vorsten. Indien de lord-mayors niet aan de hen gestelde eischen wilden of konden voldoen, dan liet de genadige koning ze zelfs dikwijls in den Tower werpen, met de aldermen en hun geheelen aanhang daarbij. Onder de zachte heerschappij der koninginnen ging het hun niet beter. Als deze eb in de kas hadden, was er van vrouwelijke delicatesse weinig sprake.

Eerst ten tijde der republiek begon de City hare kracht te gevoelen. Karel II schafte de kerkerstraf formeel af en legde zich op vleijerij toe. Toen later deze of gene koning aanmatigend werd, moest hij dikwijls harde waarheden hooren. Van hier het bekende woord van den lord-mayor Beckford, dat dikwijls genoeg aangehaald is geworden:

»Engeland, sire, weet zeer goed, dat het slechts onder het huis van Hanover vrij *kan* zijn, maar het is vast besloten, onder het huis van Hanover ook vrij te zijn." De koning blikte verlegen, de hovelingen trokken lange gezigten, doch in de City was Beckford sedert de gevierde man.

Aan de hun bewezen eer nam van vroeger tijd af de fungerende lady-mayoress behoorlijk deel. Zij had hare eigene privilegien, b. v. het regt op een kus van den monarch, indien deze de gast van haren echtgenoot in de City was. In hoe grooter geldverlegenheid de vorsten verkeerden, des te meer kussen ontving de ladymayoress, en Karel II ging daarom zelfs zoo ver, al hare dochters en nichten te kussen, namelijk de jeugdigen en bevalligen, die hij op zijn weg ontmoette. Eerst koningin Anna schafte dit oude gebruik af, en later werd de kust *ad libitum* gegeven of geweigerd, al naarmate de personen en tijden waren.

Wat de eigentlijke processie langs de straten betreft, die tot op onzen tijd in zwang is gebleven, zij was voor 200 jaren bezwaarlijk luisterrijker dan tegenwoordig, doch thans ontbreekt het gepeupel van vroeger, dat aan den optogt karakter en levendigheid schonk. Voor het toenmalig volk bestonden namelijk slechts twee nationale feesten, de processie van den lord-mayor op den 9den November, en eene teregtstelling. Bijaldien derhalve de overheid een te grooten volksoploop op den weg van den lord-mayor langs Fleet-street en Strand naar Westminster duchtte, dan liet zij den 9den November opentlijk en statig een paar misdadigers langs andere wijken der stad ter galg voeren, waardoor de menigte nieuwsgierigen verdeeld werd. Tot hetzelfde philantropische hulpmiddel werd bij andere feestprocessien toevlugt genomen; onder anderen was dit het geval in het jaar 1738, toen de lord-mayor zich ten hove begaf, om den koning met de geboorte van zijn troonopvolger, later George III, geluk te wenschen; om het te groote gedrang te voorkomen, liet het hoogwijze liefderijke bestuur der City in hetzelfde uur acht misdadigers te gelijk ophangen, waaronder vijf straatroovers, twee valsche munters en een persoon, »omdat hij soldaten voor den koning van Pruissen had aangeworven".

Het gepeupel was echter op zulke dagen al te schrikbarend vrolijk; in zijne dolle uitgelatenheid sloeg het de glazen der koets van den lord-mayor in en bombardeerde de toeschouwers op de balkons met alles, wat het bij de hand had, zoodat geene dame sedert de regering van koningin Anna het waagde, den 9den November een goed kleed aan te trekken. Trouwens, de heeren en dames op de bovenste verdiepingen maakten het niet veel beter. Eene der gebruikelijkste aardigheden was, het werpen van roodgloeijende pennies op de straten, opdat de knapen er om vechten en zich de vingers branden zouden.

Voorts spoten de jonge lieden uit den adelijken stand vuil water en allerlei slijk en vuilnis op het gemeene volk — *noblesse oblige* — waarbij gescholden, gevloekt en geschreeuwd werd, dat iemand hooren en zien verging. De avond van den 9den November was het geheel en al gelijk ten huidigen dage bij het diner op Guildhall.

Somwijlen kwam de koning-zelf, nadat hij uit een der vensters van het paleis den grooten optogt had gezien.

De vreemde gezanten echter verschenen daarbij geregeld, waarbij zij elkander niet zelden zulke bitse woorden toevoegden, dat zij ten gevolge daarvan zelfs handgemeen werden.

Zelfs zou zulk een banket op Guildhall, in het jaar 1663, bijna tot een oorlog met Frankrijk aanleiding hebben gegeven. De Fransche gezant, de Comminges, verscheen namelijk eerst, nadat men reeds aan tafel was gezeten. Beleedigd omdat men niet op hem had gewacht, hield hij eene satyrieke rede, vertrok daarop weder, na den Lord-Mayor en diens land met den toorn van zijn koninklijken meester zoo ernstig te hebben gedreigd, dat de lafhartige magistraat zich den volgenden dag met plegtigheid naar het hôtel van Z. Exc. begaf, om nederig zijne vergiffenis af te smeeken, die hem dan ook genadig werd geschonken.

Zoo ver zou het in onzen tijd wel niet komen, ofschoon vele gezanten, uit ontevredenheid over lord John Russell's rede, voor de uitnoodiging van den Lord-Mayor bedankt hadden.

Niemand, die den maaltijd-zelven mogt hebben verzuimd, behoeft daarover spijt te gevoelen. Wie meenen zou, dat den 9den November op Guildhall op Lucullische wijze opgedischt en getafeld wordt, bedriegt zich zeer. Slechts de minderheid krijgt een lepel warme soep te proeven, want de gasten zijn te talrijk, de zaal te klein en de bediening te slecht, zoodat slechts aan de gasten, die aan de hoofdtafel zitten, zooals: ministers aartsbisschoppen, diplomaten enz; de lekkernijen, die op de menu's voorkomen, in eene behoorlijke temperatuur worden voorgezet. De overigen moeten zich met eene koude tafel tevreden stellen. In den goeden ouden tijd was het trouwens nog erger, toen de mindere gasten niet eens een tafellaken of servet ontvingen en alle spijzen op een en hetzelfde bord en met een vork moesten nuttigen, het vleesch werd in houten schotels opgedischt en de wijn uit aarden kruiken gedronken, doch daarvoor pakte toenmaals ieder, wat hij verlangde of krijgen kon, en behoefde uit welvoegelijkheid niet te wachten, totdat een langzame bediende, met witte das, zich zijner ontfermde.

Men dronk echter verbazend veel meer dan tegenwoordig, ja, er werd zelfs ook gerookt, en het behoorde een tijd lang tot den bon ton, dat de aftredende en de nieuwbenoemde Lord-Mayor hunne pijpen aan dezelfde kaars aanstaken.

De City-kronyk houdt nauwkeurig boek van elken hoogen gast, die sedert 100 en nogmaals 100 jaren den 9den November in Guildhall mede aan tafel had gezeten. De lijst is natuurlijk zeer lang. In 1801 bevond zich Nelson onder de gasten, en was zeer bedremmeld, toen hij eene rede moest houden; hij verklaarde, minder angst te hebben, het kanon tegen eene Fransche vloot, dan het woord tot de aanwezigen te rigten. Ook de geallieerde monarchen, die na afloop van den veldtogt tegen Napoleon, in 1815, te Londen bijeenkwamen, namen deel aan een Lord-Mayors banket en sedert vele beroemde personen, waaronder ook Napoleon III. Welligt komen later de geallieerden weder!

De natuurlijke ongelijkheid.

Er bestaat een argument, zegt de Antwerpsche *Precurseur*, dat de voorstanders van het beschermend stelsel, aan welken tak van nijverheid zij zich ook overgeven, steeds hebben aangevoerd als antwoord op alle mogelijke tegenwerpingen en bewijsgronden. Dit argument was door alle tijden heen en is nog hun groot schild. Hoe — zegt men thans in Frankrijk en ook in België — toch kan het ons mogelijk zijn der vreemde konkurrentie het hoofd te bieden, als de natuurlijke voorwaarden der produktie voor ons niet dezelfde zijn als voor onze konkurrenten, maar daarin integendeel eene groote ongelijkheid bestaat? Van dit wapen bedient zich thans de katoen-industrie bij onze zuidelijke naburen. Als men de Fransche spinners en fabriekanten hoort, dan zeggen zij, dat het hun onmogelijk is, met die van Engeland te wedijveren, wegens het enorme verschil en de natuurlijke voorwaarden van den arbeid:

De heer Frederic Passy maakt omtrent dit onderwerp de volgende zeer wijze opmerkingen:

»De natuurlijke ongelijkheid", zegt hij, »is niet doodend, en als de kunstmatige ongelijkheid, aan hare uitwerkselen eene verkeerde rigting gevende, de pogingen van den mensch niet belemmert en zijn verstand en zijne geestkracht verlamt, dan veroorzaakt zij geene rampen, maar een vruchtbaren naijver. Dit is zelfs de wet der wereld en de eigentlijke drijfveer der beweging. Dit geldt van staat tot staat, van provincie tot provincie, van stad tot stad, ja zelfs van mensch tot mensch. Vergelijk met elkander twee personen, onverschillig welke, die hetzelfde uitoefenen, hetzij ambachtsman, landbouwer, artist, geneesheer, koopman of industrieel, en gij zult verbaasd staan over het verschil, dat er tusschen beiden bestaat. Deze heeft, naar het schijnt, alles voor zich, gene alles tegen zich. En toch leven zij, en dikwijls zelfs in voorspoed, terwijl de natuurlijke voordeelen, waarmede de een is bedeeld, den anderen niet tot lediggang en werkeloosheid veroordeelen. Evenzoo strekt de fortuin van het eene volk niet ten nadeele van het andere, en de nationale arbeid heeft, om overvloedig en vruchtbaar te zijn, volstrekt de prohibitie van den vreemden arbeid niet noodig. Hij heeft integendeel behoefte aan zijne hulp en mededinging, welke laatste op zich-zelve eene hulp is, zoodat dikwijls zelfs voorspoed en redding komt van het punt, van waar men zijn ondergang verwachtte.

Met het oog op zoodanig voorbeeld, kan men het argument waarlijk niet meer laten gelden, waarvan men zich bedient, om aan nieuwe hervormingen hinderpalen in den weg te leggen, terwijl men zich beklaagt over die, welke in dit jaar zijn in het leven geroepen. Men zou veel beter doen met, Zwitserland tot voorbeeld te nemen en zijn moed te hebben, een moed waaraan het zijn industrielen voorspoed te danken heeft.

SCHEEPSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.		VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN		NAAR
Januarij	21	Engelsch	Patrician	J. Pain	Foochow	5 Jan.	Londen
″	—	Hamburg	Cathrina	M. Hansen	″	2 ″	Cowes
″	22	Engelsch	Kalstron	P. Macfarlane	Singapore	15 ″	Liperpool
″	—	″	Southern Cros	F. Bristee	Foochow	12 ″	Londen
″	—	″	Milites	J. McDonald	Manila	10 ″	Melbourne
″	—	Deensch	Virginie	F. Perhn	Singapore	17 ″	Falmouth
″	23	Amerikaansch	Lancho Panja	N. Hale	Foochow	2 ″	New-York
″	—	″	Snow Squall	J. S. Loijd	Amoij	10 ″	″
″	—	Engelsch	Combalte	W. Frazer	Shanghae	4 ″	Londen
″	—	Amerikaansch	Revere	M. M. Rocko	Manila	10 ″	Poston
″	—	Oldenburg	Carolina	G. F. A. Rode	Singapore	16 ″	Hamburg

Aangekomen schepen te *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN.
Januarij	23	Ned. Indisch	bark	Hing Gean	Lim Yoehok	Riouw	15 Jan.	Gezagvoerder.

Vertrokken schepen van *Batavia*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Januarij	23	H. B. M.	stooms.	Sparrowhawk	John C. Bijng	koerst. N. W.
″	24	Nederlandsch	bark	Eva Johanna	S. van Bochove	Nederland
″	25	″	schip	Minister Pahud	F. Kievit	″
″	—	Engelsch	bark	Isabella	J. A. Miller	″
″	26	Nederlandsch	″	Adriana Petronella	J. K. Annokkee	Tagal, Sam. en Soerabaija

In lading liggende schepen te *Batavia*.

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	bark	Admiraal de Ruijter	S. Stavers	Soerabaija	Haager & Schuurman.
″	″	Sperwer*	C. H. Schreuder		″
″	brik	Rhijnvis Feith*	Lammerts	St. Davids Eiland	Maclaine, Watson & Co.
″	schip	Honingbij*	J. van der Valk		J. Cezard & Co.
″	bark	Johannes Christian*	C. van Heemstede Obelt	Nederland	C. Bahre & G. Kinder.
″	″	Dorothea Henriette	Smit		″
″	schip	Graaf van Heiden Reinestein	J. Wamsteker		Schimmelpenninck & Co.
″	bark	Willem Hendrik*	H. Beckering		″
″	″	Johanna Maria	Wilhelmie		van Ommeren, Rueb & Co.
″	″	Jan van Schaffelaar*	Verbeek		Metzendorff, Wilmans, Ruijs & Co.
″	″	Calijpso*	G. Poolman		B. Kopersmit & Co.
Ned. Indisch	schip	Maria Henriette*	J. Winter	Samarang	″
″	bark	Noorban*	Said Alie bin Djeu	Samarang en Grissee	B. J. Jacobs.
″	brik	Jeannette Maria*	A. Kuipers		P. Landberg & Zoon.
Engelsch	″	Spec*	J. Eedy		Morgan, Melbourn & Co.
Fransch	schip	Louis Cezard*	Thomas		J. Cezard & Co.
Zweedsch	bark	G. B. Carr*	John v. Windrufva		″
Amerikaansch	″	Windward*	H. P. Hamlim	Soerabaija	Dümmler & Co.
Oldenburg	″	Gottorp*	R. Bergfeldt		E. Moormann & Co.
Hamburg	brik	Christian*	Binder		C. Bahre & G. Kinder.
″	bark	Richard*	Bremer		″
Noorw.	″	Norma*	Norman	Europa	Busing, Schröder & Co.

De Particuliere schepen zijn aangeduid met een*

Aangekomen schepen te *Samarang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	DATUM.	VAN
Januarij	10	Ned. Indisch	bark	Alnoer	Sech Marzoekie	5 Jan.	Batavia
″	—	″	brik	Lina	J. W. Steevensz	8 ″	Singapore
″	11	Fransch	schip	Susana	Boucand	5 ″	″
″	—	Ned. Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	10 ″	Soerabaija
″	12	Nederlandsch	schip	Louisa	P. Buijs	7 ″	Batavia
″	13	″	bark	Maria Adolfina	A. Blom	9 ″	″
″	—	″	schip	Sophia Koningin der Nederlanden	L. Klein	9 ″	″
″	16	Ned. Indisch	stooms.	Macasser	W. A. J. Kuller	15 ″	Soerabaija
″	—	″	bark	Jadul Hair	Sech Basbaij	9 ″	Batavia
″	—	″	″	Esperanza	Tja Tiang Maij	14 ″	Tagal

Vertrokken schepen van *Samarang*.

DATUM		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR
Januarij	12	Ned. Indisch	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Batavia
″	13	Nederlandsch	schoener	Marianne	A. P. Grondbeck	Soerabaija
″	16	Ned. Indisch	schip	Maria Henriette	J. Winter	Batavia
″	17	″	bark	Alnoer	Sech Marzoekie	Soerabaija

In lading liggende schepen te *Samarang*.

VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Anna en Elize	C. Jaski	Soerabaija	Mac Neill & Co.
″	bark	Cornelis Anthonie	B. J. Reijnders	Nederland	v. d. Broek & Vecekens
″	″	Antonie Geertruida	S. de Boer	″	Dorrepaal & Co.
″	″	Minister Torbecke	C. van Duijn	″	Jacobsen & Co.
″	schip	Ouderkerk aan den Amstel	K. J. Swart	″	″
″	bark	Marinus Willem	P. van Duijn	″	Mac Neill & Co.
″	schip	Louise	P. Buijs	″	B. Kopersmit & Co.
″	bark	Maria Adolfina	A. Blom		C. Dämnitz & Co.
″	schip	Sophia Koningin der Nederlandden	L. Klein		Dorrepaal & Co.
Hamburg	″	Neckar	G. Brolin		Jacobson & Co.
Fransch	bark	Suzanne	F. Boucand		Mac Neill & Co.
Ned. Indisch	″	Sara Eleonora	D. Schuijmer	Batavia	Dorrepaal & Co.
″	schoener	Hong An	Lim Kwe Soeij		Gezagvoerder
″	″	Bientang Toedjoe	Tan Tjin Gie		″
″	brik	Lina	J. W. Steevensz	Padang	″
″	bark	Esperanza	Tjia Tjin Hai		″
″	″	Djadul Hair	Sech Achmat Bin Basbai		″

Aangekomen schepen te *Indramaijo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	14	Frans.	schip	Chateau du Gol	F. François	Batavia

Vertrokken schepen van *Indramaijo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan.	12	Ned.	bark	Macasser	de Boer	Australie
″	—	″	″	Twee Cornelissen	Kreijs	Cheribon
″	15	N. I.	schip	Gaus Salim	Makarim	Soerabaija

Aangekomen schepen te *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	10	N. I.	brik	Tartar	Tan Ingpan	Batavia
″	14	″	bark	Batavia	Oeij Soewio	″
″	15	″	″	Oeij Sinjo	Oeij Holian	″
″	—	Ned.	″	Twee Cornelissen	Kreijs	″
″	16	N. I.	brik	Passekan	Tjinggoan	″
″	—	″	bark	Fathool Wadoet	Sech Alhadat	Riouw

Vertrokken schepen van *Cheribon*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan.	10	N. I.	bark	Inglie	Djie Kiatsan	Rembang
″	11	″	schoen.	Aloosmanie	Sech Osman	Grissee
″	16	″	brik	Cheribon Packet	Massingham	Batavia

Aangekomen schepen te *Tagal*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	11	N. I.	bark	Inglie	Djie Kiatsan.	Cheribon

Aangekomen schepen te *Pekalongan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	10	N. I.	bark	Esperanza	Tjoa Tianghaij	Tagal

Vertrokken schepen van *Pekalongan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan.	14	N. I.	bark	Esperanza	Tjoa Tinghaij	Samarang
″	15	Ned.	″	Johannes Christiaan	v. H. Obelt.	Batavia

Vertrokken schepen van *Probolingo*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan.	11	Ned.	bark	Grootm. Nationaal	Giese	Nederland
″	12	″	″	Willem de Zwijger	v. d. Dries	″
″	—	″	″	Henr. Elisab. Susanne	Meijboom	Pasoeroean

Aangekomen schepen te *Sumanap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	8	N. I.	schip	Gertrude	Sobels	Soeraraija
″	—	″	schoen.	Mansoereen	Moh. Taijip	Balie
″	10	″	bark	Fathool Madjiet	Said Asegaf	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Sumanap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan.	7	N. I.	bark	Waterloo	Pauline	Tjilatjap

Aangekomen schepen te *Rembang*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	11	N. I.	schoen.	Srie Palembang	Engtjee	Samarang

Aangekomen schepen te *Grissee*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Jan.	8	N. I.	bark	Fathul Joesoer	Said Aljuffrie.	Soerabaija
″	—	″	brik	Salim	Sech [illegible]	″
″	11	″	bark	Fathul Haer	Nja Sobi[illegible]	Riouw
″	—	″	″	Baboel Haer	SechBahaw[illegible]	Soerabaija
″	—	″	schoen.	Sie Damar	Pa Jamale	Palembang
″	14	″	brik	Marzoek	Sech Bagawerie	Soerabaija
″	—	″	schip	Ammana Tulbarie	Sech Bentook.	″
″	—	″	brik	Fathool Salam	Aboe Bakar	Samarang

Vertrokken schepen van *Grissee*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
″	9	N. I.	schoen.	Kiem Tjiat Tjiang	Io Ingliang	Cheribon
″	14	″	bark	Johanna	Tholen	Batavia

Aangekomen schepen te *Panaroekan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	6	N. I.	kotter	Krabbe	Mardam	Pasoeroean
″	7	″	schoen.	Katjoeng	Latip	″

Vertrokken schepen van *Panaroekan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Dec.	31	Ned.	schip	Cornelis Houtman	Bolman	Nederland

Aangekomen schepen te *Pamanoekan*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	11	N. I.	schoen.	Witch of the Wave	Assan	Batavia
″	16	″	″	L'Union	Schuit	″

Aangekomen schepen te *Tjilatjap*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Jan.	10	Ned.	bark	Ida Maria de Raath	de Boer	Batavia

Aangekomen schepen te *Amboina*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
″	1	N. I.	stooms.	Padang	Guijot	Batavia
Dec.	6	″	schoen.	Fredika	Tja Thoeij	Ternate
″	15	″	schoen.	Jupiter	Voll	Makasser
″	18	Z. M.	stooms.	Gedeh.. kapt. lt. t/z.	Siedenburg	Banda
″	22	″	″	Vice-Adm Koopman	Zwaanshals	″
″	—	Gouv.	″	Java	Bernoster	″

Vertrokken schepen van *Amboina*.

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Dec.	2	N. I.	stooms.	Padang	Guijot	Batavia
″	8	Z. M.	″	Het Loo	v. S. Altenstadt	Ternate
″	11	N. I.	schoen.	Sodelher	de Fretes	Banda
″	—	Z. M.	stooms.	Vice-Adm. Koopman.	Zwaanshals	″
″	21	″	″	Gedeh.. kapt. lt. t/z.	Siedenburg	Makasser
″	28	″	″	Vice-Adm. Koopman.	Zwaanshals	Saparoea
″	—	Gouv.	″	Java	Bernoster	″

Marktprijzen.

TE BATAVIA, DEN 25 JANUARIJ.

Arak, *f* 55, @ *f* 60.— afgedaan.
Koffij, Java *f* 36,50 afgedaan.
———, Padang, zonder aanvoeren.
Suiker No. 16 *f* 16,50,— @ *f* 17,—
Jenever A. V. H. bij Reynst en Vinju *f* 11,50— p. kelder, in Consumptie.
Gom elastiek *f* 85 @ *f* 96,—
Peper (Lampong *f* 19,— @ *f* 21,— p. pic. naar kwal.
Rijst, Indramajo met zakken, ooget verkocht
———, witte Batavia, 1ste kwaliteit, *f* 156,— @ *f* 180— voorraad gering
———, ″ ″ 2de kwaliteit, *f* 140,— @ *f* 150,—
———, Carga *f* 120 @ *f* 185,—

Wisselkoers.

Op Holland 6/m. dato 102¾ % bij partikulieren.
″ ″ ″ ″ 101 ″ ″ de Factorij
″ ″ ″ ″ 102 ″ ″ het Gouvernement.
″ Londen ″ Zigt 11⅜ per £
″ China *f* 2,80 per dollar nominaal
″ Singapore *f* 2,75 per $
″ Calcutta *f* 123 @ *f* 124,— 100 Cs. Rs.
Spetien. Sovereings *f* 12,90 @ *f* 13.10
Ducaten 7,20 oude
″ 6,35 nieuwe
Mex. Dollars ontbreken.

TE MAKASSER, DEN 12 JANUARIJ.

Was ℔ picol, *f* 130 @ *f* 135,—
Rotting, *f* 5½ @ *f* 6,—
Koffij, *f* 33½ @ *f* 34¾.
Suiker, no. 16, *f* 16,—
Noten, (Wilde) *f* 15 @ *f* 16,—
Noten, (Amboina) *f* 32. @ *f* 33,—
Huiden, (Buffel) *f* 12. @ *f* 14,—
Gutta Percha, *f* 75. @ *f* 85,—
Sandelhout, *f* 16. @ *f* 18,—
Schildpad, *f* 400. @ *f* 1200,—
Paerlmoer Schelpen, *f* 76,—
Tripang, *f* 8. @ *f* 110,—
Aardappelen, *f* 10. @ *f* 12,—
Braad Olie, *f* 26. @ *f* 30,—
Lamp Olie, *f* 22. @ *f* 25.—
Wisselkoers. op Holland, 99% Factorij wissels, op Java pari.

SPECIE.

Oude Ducaten, *f* 8,—
Nieuwe ″ *f* 7½.
Gouden Tientjes, *f* 11½.
Sovereigns, *f* 14½.
Spaansche en Mexikaansche Dollars, *f* 2¾.

Handelsberigten.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN 23 TOT 24 JANUARIJ 1861.

Aanvoer.

Van Macao per Ned. bark *Sperwer*, gez. Schreuder, agt. Haager en Schuurman.

2 kn. Chin. goederen, *Heuss*.
240 kn. thee, 6 do. pajongs, 18 pakk. medicijnen en eetwaren, 3 kn. Chin. goederen, *Tjio Kaiseng*.
1424 kn. Chin. goederen, div. *Chinezen*.

Van Manila per Ned. schip *Honingbij*, gez. v. d. Valk, agt. J. Cezard en co.

215 coll. touw, *Arnold en Zonen*.
40/m. sigaren, *B. van Leeuwen en co.*
1/m. sigaren, *Busing, Schröder en co.*
110/m. sigaren, 1 kt. specie, *Pitcairn, Syme en co.*
50/m. sigaren, 12 coll. beschuit, *L. Platon en co.*
1/m. sigaren, *Neijs*.
1/m. sigaren, *Pahud*.
1/m. sigaren, *N. I. Zee- en Brand Assurantie Maatschappij*.
240 coll. touw, *Maclaine, Watson en co.*
20/m. sigaren, *Cassaletti en co.*
51/m. sigaren, *Paine, Stricker en co.*
13/m. sigaren, *Morgan, Melbourn en co.*
1/m. sigaren, *John Marfene*.
152 coll. touw, 25/m. sigaren, *Order*.
182/m. sigaren, *Martin, Dyce en co.*
20/m. sigaren, *Gezagvoerder*.

Van Australie per Eng. schip *Spec*, gez. John Eedy, agt. Morgan, Melbourn en co.

960 pic. sapanhout, 106 zakk. triepang, 1 vt. koperwerk, 4 vn. metaal, *Agenten*.

Van Singapore per N. I. bark *Soetan Iskander*, gez. Kleppenburg, agt. J. Purvis en co.

4 bn. manufact., *B. van Leeuwen en co.*
115 roll. Man. touw, *Maclaine, Watson en co.*
25/m. Man. sigaren, *Gezagvoerder*.

Van Nederland via de Kaap per Ned. schip *Willem Hendrik*, gez. Beckering, agt. Schimmelpenninck en co.

70/m. steenen. *N. H. M.*
35 led. leggers, *van Ommeren, Rueb en co.*
198 keld. genever, *Gezagvoerder*.
18 kn. gereedschappen, 10 keld. bessen genever, 1 kt. sigaren, 1 md. bloemen, 6 kn. kramerijen, *Order*.

Van Sydney per Amerik. schip *Homer*, gez. Rouse, agt. Hunter, Houghton en co.

512 tonn. steenkolen, *Order*.
22 kn. terpentijn, 20 vn. pik, 8 do. gedr. appelen, 20 vs. boter, 6 kn. metalen, *Gezagvoerder*.

Uitvoer.

Naar Samarang, Soerabaija en Banjermassing per N. I. stooms. *Padang*, gez. Guijot, agt. W. Cores de Vries.

1 kt. geld, 3 do. goud, 14 kn. en 1 coll. manufact., 1 do. boeken, 1 do. koopmanschappen, 4 vn. vleesch, 50 ps. hoekijzer, 58 kn. klinknagels, 18 pic. en 4 md. was, 10 kn. opium, 2 kn. Chin. goederen, *Agenten*.
2 kn. zijde, 2 do. gedr. katoen, *Pandel en Stiehaus*.
6 kn. manufact., 1 do. parfumerien, *B. van Leeuwen en co.*
8 kn. manufact., 10 do. parapluien, 2 do. sarongs, *C. Bahre en G. Kinder*.
5 kn. porcelein, 1 kinderwagentje, *Gebrs. Roselje en co.*
1 kt. zijden slendangs, *Spangenberg*.
2 kn. zeildoek, 2 do. speelkaarten, *Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.*
25 vs. boter, 5 do. rolpens, 5 do. worst, 5/2 blikk. koek, *van Walchren en van Dorp*.
2 [illegible], *[illegible]*
1 kt. diversen, uit entrep. *G. Kolff en co.*
55 md., 9 vn. en 8 ks. bier, 16 vs. groentens, 10 md. champagne, 52 kn. wijn, 20 vs. koper, 2 ks. bitter, 1 vt. azijn, 3 kn. rhijnwijn, 4 kn. provisien, 50 keld. genever, *van Riet en ter Gouw*.
1 ijskist, 2 kn. lastings, 9 do. voering katoen, 2 do. slendangs, 2 pic. bladkoper, 1 kt. jaconets, *E. Moormann en co.*
2 kn. glazen, 1 do. regaal, *Maclaine, Watson en co.*
1 kt. woll. goederen, 1 do. monsters, *Thomas en co.*
102 coll. gouv. en 58 do. milit. goederen, 14 stav. en 13 boss. ijzer, 1 kt. ijzerwerk, 2 coll. diversen, 222 do. provisien en dranken, *Gouvernement*.
7 bn. en 6 kn. shirtings, 3 kn. sarongs, 2 bn. drills, 1 vt. koolteer, 1 pak kantoorbehoeften, 3 teerkwasten, 1 pak monsters, *N. H. M.*
1 kt. regaal, *Adam en co.*
3 kn. eau de cologne, *J. Arathoon*.

Naar Engeland per Eng. schip *West*, gez. Hawkins, agt. Martin, Dyce en co.

132 ps. buffelhuiden, 53 pic. sapanhout, 50 do. rotting, 6318 do. rijst, 46 do. gezn. buffelhuiden, 2009 ps. kadj. matten, 665 pic. zw. peper, 30 do. gomdammer, 112 do. gutta percha, 35 do. koffij, 48 ps. rott. stokken, *Agenten*.
1 kt. noten zeep, *van Slooten, Morgan en co.*
1 kt. defecte kijkers, 1 jagt geweer, 2 doz. kopjes, *John Pryce en co.*
100 tobb. kamfer, *Pandel en Stiehaus*.

Naar Nederland via Soerabaija per Ned. bark *Wilhelmina*, gez. Ihnen, agt. van Ommeren, Rueb en co.

2 vn. brood, uit entrep. *B. Kopersmit en co.*
1 bl. zephijr, *H. en A. Strauss*.
10 kn. wijn, 1 do. salemporis, 6 bn. drills, 45 vs. loodwit, 3 do. sarongs, 4 do. nicanias, *G. Buijs en co.*
6 bn. drills, *Tolson, Hunt en co.*
200 planken, 1 kt. porcelein, 2 brandspuiten, 1 ploeg, 2/2 vn. spek, *Agenten*.
28 kn. rood katoen, 40 bn. rood garen, 2 kn. kantoorbehoeften, 1 pak monsters, *N. H. M.*

Naar Nederland per Ned. schip *Eva Johanna*, gez. van Bochove, agt. J. Cezard en co.

3417 pic. suiker, 1700 do. rijst, *Arnold Bik en co.*
202 pic. rotting, 170033 do. suiker, 106 led. arak, 200 ℔ cochenille, 54 do. vanilla, *Agenten*.
479 pic. suiker, 198 legg. arak, *Dümmler en co.*
50 legg. arak, *Cassaletti en co.*
359 pic. gomelastiek, *Paine, Stricker en co.*
75 pic. gomelastiek, *G. Buijs en co.*
1 vt. azijn, *L. Platon en co.*
15 vn. vleesch, *van Ommeren, Rueb en co.*
6/2 vn. spek, *Forleij Duval*.

Naar Nederland per Ned. schip *Minister Pahud*, gez. Kievit, agt. Metzendorff, Wilmans, Ruijs en co.

148 pic. gomelastiek, 124 do. rotting, *J. Cezard en co.*
2700 pic. rijst, *B. Kopersmit en co.*
1160 pic. lange peper, 60 do. rotting, *Jacobson en co.*
5055 pic. suiker, 4218 do. koffij, 3584 ℔ indigo, *Dorrepaal en co.*
7 kn. provisien, *Aan boord gebleven lading*.

Naar Soerabaija per Eng. schip *F. D. Marshall*, gez. Craigie, agt. Gumprich en Strauss.

221 kn. koopmanschappen, 16 bn., 109 coll. manufact., 1009 ks. zeep, 3226 stav. en 260 bund. ijzer, 470 md. aardewerk, 1330 coll. en 1 kt. machinerien, 500 steenen, 4 coll. zink, *Aan boord gebleven lading van Engeland*.

AAN- EN UITVOER TE SOERABAIJA,

VAN 12 TOT 16 JANUARIJ 1861.

Uitvoer.

Naar Nederland per Eng. schip *Crouch Brothers*, gez. G. Crouch, agt. Hill, Broekman en co.

1750 krandjang, 684 zakken suiker, 6,471 picols, 1880 bundels rotting, 72 *Hill, Broekman en co.*

Naar Nederland via Bezoekie per Ned. schip *Dove*, gez. H. Wijtenhorst, agt. Schimmelpenninck en co.

594 kr. suiker, 2001 pic. en 1800 balen koffij, 1800 pic. en 2593 bossen rotting, *N. H. M.*

Naar Nederland via Pasoeroean per Ned. schip *Aldebaran*, gez. B. G. Meijboom.

3472 pic. suiker, 80 do. rotting, 231 st. buffel en 54 st. koehuiden, *Schimmelpenninck en co.*
5 kn. indigo, 584 st. koe- en 118 st. buffelhuiden, *B. J. van Eck en co.*
1508 pic. rijst, *P. Kervel en co.*
3032 pic. suiker, *Fraser, Eaton en co.*

Naar Nederland per Ned. schip *Amelia Maria*, gez. Wendeen.

5850 pic. suiker, 77 do. rotting, 4 legg. rum, 6 do. arak, *Mathieu, Ebbs, Ruijs en co.*

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN H. M. VAN DORP TE BATAVIA.